

**SLOVENSKI
ČEBELAR**

5

1953

VSEBINA

Rado Ličan: Pajki	114
Jakob Ketiš: Medenje akacije v Prekmurju	117
Jože Miklič: Narejeni roji	120
Franc Cvetko: Sortiranje medu	122
Leopold Debevec: Čebelarstva opravila (Maj— junij)	125
Uredništvo: Frank Benton	129
Hinko Klanšek in Franjo Vrčko: Dvoje poročil o lanski čebelarsti letini	130
Inž. Jože Rihar: Pripombe k »Opombi ured- ništva Slovenskega čebelarja	133
Vlado Rojec: Odgovor uredništva na pripombe inž. Riharja	135

OPAZOVALNICE:

F. V.: Poročilo za marec	139
------------------------------------	-----

MALI KRUEK:

Novejše iz strokovne veterinarske literature — Kandiranje ali kristaliziranje medu. — Kdo ima večje koristi od čebel? Sadjar ali čebelar? — Kako ugotovimo, koliko vode je v medu — Josip Zupanc — XV. Mednarodni čebelarsti kongres	142
---	-----

NAŠA ORGANIZACIJA:

Dopisi: Čebelarstva družina Tacen — Čebelar- sko društvo Ajdovščina — Čebelarstvo v Kranju	145
--	-----

SLIKE:

Boris Kidrič	115
Križavec z ujeto čebelo	114
Cvetni pajek — zahrbtni morilec čebel	115
Med v kozarcih na razstavi	122
Lončki za med iz povišene lepenke	125
Frank Benton	129

NA OVITKU:

Odgoditev občnega zbora Zveze. Mali oglasi.
Listnica uredništva.

List izhaja v začetku vsakega meseca. Izdaja ga »Zveza čebelarstkih društev«
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani. Ure-
jujeta ga in za uredništvo odgovarjata Stane Mihelič in Vlado Rojec. Letna
naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din. Posamezna številka
stane 45 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-T-298.

UMRL JE BORIS KIDRIČ

Dne 11. aprila je za vedno zaprl svoje trudne oči. 14. aprila smo ga ob navzočnosti nepregledne množice ljudi, ki so prihiteli v Ljubljano z vseh strani države, položili k večnemu počitku v grobnico narodnih herojev. Odšel je od nas v trenutku, ko so se že začeli kazati prvi plodovi neizmernih naporov, ki so jih vložili naši narodi v nadčloveško borbo s sovražniki Jugoslavije. Z njim smo izgubili enega izmed najpogumnejših borcev za pravice delovnega ljudstva, enega izmed najvidnejših tvorcev in oblikovalcev naše nove socialistične domovine. Večna slava njegovemu spominu!

PAJKI

RADO LIČAN

Pajki so osmeronožci. To je treba poudariti, kajti ravno po številu nog se bistveno razlikujejo od žuželk ter sestavljajo v živalskem poddeblu členonožcev (arthropoda) s škorpijoni, paščipalci, suhimi

Križevac z ujeto čebelo v svoji mreži

Južinami in pršicami razred zase. Tudi njih trup ni razdeljen kot pri žuželkah v tri dobro vidne dele, temveč samo v dva. Glava in oprsje sta zraščena v tako imenovano glavoprsje. Zadek, ki je navadno obsežnejši od glavoprsja, se drži tega s tankim rečljem. Nadalje se pajki razlikujejo od žuželk po številu in obliki oči. Medtem ko imajo na primer čebele na vsaki strani glave po dvojce večjih mrežastih zrkel in na temenu po troje pikčastih oči, jih ima velika večina pajkov kar po osem, a vsa so pikčasta. Njih velikost in razpored sta tako značilna, da lahko to upoštevamo pri razporejanju posameznih pajčjih vrst.

Kljub številnim očem pajki ne vidijo dobro. Nekateri komaj ločijo dan od dneva, najboljši vidci med njimi pa opazijo le gibljive predmete iz neposredne bližine. Njih najvažnejše čutilo je pač tip. Sedež tipa je v dlačicah, s katerimi je poraščeno vse telo, zlasti pa v dlačicah na nožicah. Razen tipa je dobro razvit pri njih okus. Okušajo pa ne le z usti, temveč tudi s stopalci nog. S stopalci celo vohajo. Samci nekaterih pajkov izsledijo družice, ki so skrite kje pod listjem, v kaki zidni razpoki ali v mreži visoko nad tlemi, predvsem

s svojimi nogami. V dobi paritve nemirno lazijo okrog ter prej ali slej zadenejo s kako nožico ob pajčevinasto nitko, ki jo je nastavila ženina željna samica. Po tej nitki splezajo nato v njen, dostikrat smrtno nevaren ljubezenski objem.

Glavna značilnost pajkov pa so predilne bradavice. Teh na primer nimajo suhe južine. Zato jih tudi ne prištevamo k njim, dasi so jim po vnanjosti dokaj podobni in jih imajo preprosti ljudje sploh za pajke. Predilne bradavice so nameščene na spodnji strani ob koncu zadka. Iz njih se izceja poseben sok, ki na zraku otrdi v nit. Kljub temu, da imajo predilne bradavice, pa vsi pajki ne spletajo lovilnih mrež. Mnogo je takih, ki preže na plen v zasedi, ali tekajo okrog in naskakujejo svoje žrtve kakor zveri med sesalci. Ti uporabljajo pajčevino kvečjemu takrat, kadar se spuščajo s kake višine na tla.

Plen pajkov so žuželke, manjših v glavnem muhe in mušice. Večinoma glede hrane niso izbirčni, le nekaj se jih je specializiralo na kako določeno žuželčjo vrsto. Znani so na primer pajki, ki love predvsem ali sploh samo mravlje. Svoj plen zgrabijo s sprednjima pipalkama, ki sta pretvorjeni v nekaki čeljusti. Kavlja na koncu čeljusti sta pregibna in ju lahko skrijejo, kadar ju ne rabijo, v posebnih globelnicah močnejšega drugega člena čeljusti. Kavlja sta votla. Vanja vodita cevki iz žlez strupnic. Ko ju zasade v kako žrtev, se v ranico pocedi iz njiju strup. Drugi par pipalk je krajši in sestavljen iz več členov. Ti pipalki imata isto vlogo kot

Cvetni pajek — zahrbtni morilec čebel

tipalnice pri žuželkah, deloma pa sta prevzeli vlogo žvekala. Z žvekalom pajek načne plen, da lahko vanj izloči prebavni sok, ki razkroji notranjost žuželke. Razkrojeno hrano nato izsrka, tako da ostane samo hitinast mešiček. Končni členi zadnjih pipalk so pri samcih nekoliko odebeljeni. V odebeljenih delih se zberejo v času spolne zrelosti semenice. Pipalke uporabljajo torej samci kot paritveni organ.

Pajki so na splošno koristne živali, saj uničijo nešteto nadležnega mrčesa. Čebelam so nevarne samo večje vrste.

V notranjosti čebelnjakov bomo večkrat naleteli na temnorjavega kroglastega pajka z značilno zaobljčenim in bleščočim zadkom, v kotih pa bomo našli gosto spredene in vodoravno postavljene pajčevine hišnega pajka. Pajek sam bo tičal v cevastem skrivališču, ki si ga je napravil v kaki stenski luknji ali v reži med tramovi ter čakal, kdaj bo zašla v nastavljeno past nedolžna čebela.

Pred panji so mreže navadnega križevca, ki ga vsakdo pozna po križu podobnih hrbtnih lisah, kaj pogost pojav. Če te mreže, ki so zlasti dobro vidne ob rosi, podremo, jih bomo naslednje jutro zopet odkrili navadno prav na istem mestu kakor prejšnji dan. V njih pa bodo tu in tam že visele uboge čebelice, ki so se trudne vrnile s prvih poletov in sedle na pročelja panjev, da bi se oddahnile. Čebela, ki se zaplete v križevčevo mrežo, je zgubljena celo tedaj, če se iz nje po naključju izmota, kajti dokaj močne pajčevinaste niti ji zvežejo noge in krila, tako da se ne more več dvigniti in odleteti v panj.

Pajkov v čebelnjakih nikakor ne smemo trpeti. Prgnali pa jih ne bomo iz njih, če jim bomo še tako vztrajno podirali mreže. Treba jih je izbrskati iz njihovih skrivališč in jih pobiti. To se nam najbolje posreči ponoči, zlasti če smo jim čez dan porušili lovilne naprave. Ponoči jih bodo hoteli znova vzpostaviti. Če pridemo tedaj v čebelnjak in nenadno posvetimo z žepno svetilko na takem mestu, kjer vemo, da plete kak pajek nove zanke za jutranji lov, ga bo svetloba tako omamila, da bo pozabil zbežati. S primernim krepelcem ga bomo pritisnili ob steno in se ga tako za vedno znebili. Če to ponavljamo več večerov po vrsti, bomo kmalu očistili svoj čebelnjak neljubih gostov.

Skoraj brez moči pa je čebelar proti nekaterim rakovičarjem, ki love čebele na cvetlicah in se hranijo, kakor vse kaže, izključno z njimi. Svoje ime so dobili po morskih rakovicah, na katere nas spominja njih široki, nekoliko sploščeni zadek, njih oblika nog in premikanje. Rakovičarji ne spletajo mrež, tudi ne tekajo okrog za plenom, temveč napadejo čebele iz zasede. Ker so navadno docela iste barve kot cvetovi, na katerih preže nanje, jih celo izvežban prirodoslovec

težko opazi, kaj šele čebela, ki se po svojem vidu nikakor ne more meriti s človekom. Ko sede nič hudega sluteč na cvet, da si napolni s sladko medečino želodček, ali da si s pelodom oprta zadnji nožici, jo pajek previdno obide in v ugodnem trenutku zgrabi za vrat. Zaman se upira čebela in steguje želo iz zadka, napadalec je nedosegljiv, ker jo drži od spredaj in tišči k cvetu. Polagoma začne delovati strup, ki pronica iz njegovih čeljusti v telo žrtve. Ko zamro v žrtvi poslednje kretnje, se prične pojedina.

Te vrste pajkov se zadržujejo najraje na košaricah in kobuljnicah. Pred leti je poročal tovariš Klanšek v našem listu, da jih je bilo na cvetovih brdnje (arnike) v njegovem kraju vse polno. Jaz sem našel določeno vrsto teh roparjev, tako imenovanega cvetnega pajka (*Misumenia vatia*) večkrat na regradu in na zlati rozgi, pa tudi na brogoviti in letos na spomladanski resi. To me ni iznenadilo toliko zavrlo tega, ker resa ne spada med košarice niti med kobuljnice, temveč bolj zato, ker so poizkusi pokazali, da izbira cvetni pajek za svoje zahrbtnne namene skoraj brez izjeme le bele in rumene cvetove. Spolno zrele samice se celo lahko prilagode barvi podloge. Na belih cvetih postanejo bele, na rumenih rumene. Samci, četudi so spolno na višku, nimajo te zmožnosti. V temj ali na podlogah druge barve so samci in samice bele.

Razen omenjenih, najbolj znanih in razširjenih pajkov je še več takih, ki so čebelarstvu škodljivi. Fahringer jih je naštel 21, toda mnogi izmed njih sploh ne živijo pri nas, nekateri, kot na primer osasti pajek pa samo v Primorju.

MEDENJE AKACIJE V PREKMURJU

JAKOB KETIS

Z zanimanjem sem prebral članek o akaciji v 4. številki lanskega »Slovenskega čebelarja«. Pri tem so se vzbudili v meni spomini na prva leta prevažanja čebel na akacijevu pašo v Prekmurje. Poiskal sem stare zapiske in po njih sestavil pregled o medenju akacije skozi več predvojnih, deloma medvojnih let. Pošiljam ga z nekaterimi pripombami uredništvu v objavo. Mnjenja sem, da bodo zlasti prevozniki našli v njem marsikaj takega, kar bo pritegnilo njih pozornost.

Prvič sem peljal čebele na akacijevu pašo v Prekmurje leta 1954. Takrat je bilo tam še mnogo starih akacijevih dreves. Ko pa je prišlo leta 1942 Prekmurje pod madžarsko oblast, so začela ta drevesa pa-

dati pod sekiro okupatorja in zginjati iz naših gozdov. Z drevesi je padala tudi bera na akaciji.

Res je, da mlad akacijev naraščaj ne potrebuje posebnega negovanja, da raste zelo hitro in bujno, toda tako mogočnih akacij, kot jih je bilo včasih mogoče najti v Prekmurju, kljub temu še dolgo ne bomo videli. Zato se tudi akacijeva paša ne bo zlepa popravila. Prav tako res pa je, da starejše akacije izdatneje mede kot mlajše.

Kolikor mi je znano, do leta 1950 še ni bilo med našimi čebelarji takega zanimanja za akacijevu pašo v Prekmurju, kot je danes. Prejšnji čas so zlasti železničarji vozili svoje čebele v Bačko, Vojvodino, Novi Vrbas in v druge južne kraje, kjer so veliki, čisti akacijevi gozdovi. Takih gozdov v Prekmurju ni. Tu so akacije na splošno pomešane z jagnedi, belimi gabri, bresti, jelšami in glogom, ali pa sestavljajo meje, ki se vijejo med posameznimi njivami in travniki. Raste pa v Prekmurju dvoje vrst akacij, ki se ločita med sabo predvsem po barvi lubja. Ena ima svetlorjavo, druga temnorjavo skorjo. Cvetovi svetlorjave akacije izločajo mnogo več nektarja kot cvetovi temnorjave vrste, pa tudi proti vremenskim nezgodam so bolj odporni, kar se kaže že v tem, da po močnem dežju ne porjave tako naglo. Nasprotno daje druga vrsta boljši les, ki je posebno v kolarski obrti cenjen, ker se med sušenjem ne vije in ne krivi.

Po donosnosti seveda akacijevih paš v Prekmurju ne moremo primerjati z istovrstnimi pašami v Hrvaški in Srbiji. Če znaša donos 15 kg na panj, je to že velik uspeh. Nerodno in dostikrat odločilno za pašo je dejstvo, da cvete akacija v razdobju, ko so še možne v naravi pozebe. Pozebla je na primer akacija lani. Ravno, ko bi morala začeti mediti, je nastopil tak mraz, da čebele sploh niso izletavale. Podobno je bilo leta 1955. Kakšne so bile paše v ostalih letih mojega prevažanja, kaže razpredelnica na naslednji strani.

Iz razpredelnice vidimo, da dež redkokdaj škoduje, če ni neviht in vetrov, ki strgajo z drevja še nerazvito cvetje. Nevarnejši so suhi ali celo vroči vetrovi. Če začno prevladovati, gre ves čebelarjev up po vodi. Tedaj čebele še zase ne najdejo nektarja, kako naj potem tebi povrnejo trud in stroške, ki si jih imel s prevozom? Tolažiš se kajpada, da bo drugo pomlad bolje, toda drugo pomlad pride vmes kaka nova uima in tvoji upi se premaknejo spet za eno leto. Že dostikrat sem premišljeval, ali se sploh splača voziti čebele na akacijevu pašo, ko so pa razočaranja tako pogosta in resnična.

Vse drugače je, ako so dnevi, ko cvete akacija, mirni, nevetrovni, oblačni in soparni, noči tople, jutra pa meglena. Potem ves vzhičen

Leto	Stanje čebeljih družin pred akacijevjo pašo	Množina cvetja na akaciji	Začetek in konec cvetenja	Vremenske razmere med cvetenjem	Točenje in povprečni donos na panj
1934	Odličen razvoj	Velika	1. V.- 6. V.	Velika suša in vroči vetrovi	Nisem točil - lakota
1935	Srednji razvoj	Majhna	9. V.-20. V.	Mraz uničil mnogo cvetja	Konec paše točil na panj po 2 kg
1936	Dober razvoj	Srednja	18. V.-24. V.	Oblačno, toplo, soparno, deloma deževno vreme	Točil samo enkrat po 6 kg na panj
1937	Močan razvoj	Velika	11. V.-19. V.	Večinoma oblačno, zjutraj megla	Točil enkrat po 8 kg na panj
1938	Zaradi toplega aprila družine že rojile	Srednja	20. V.-25. V.	Toplo in deževno vreme	Točil enkrat po 7 kg na panj
1939	April lep — močne družine	Velika	7. V.-18. V.	Toplo in soparno, večinoma oblačno, jutranja rosa	Točil dvakrat povpr. 9 kg na panj
1940	Družine zelo močne	Srednja	13. V.-22. V.	Čez dan lepo, večkrat ponoči dež, zjutraj megla	Točil dvakrat po 8 kg na panj
1941	April deževen — slabo razvite družine	Srednja	3. V.-13. V.	Vetrovno in hladno vreme	Na koncu paše točil po 3 kg na panj
1942	Družine izredno močne	Majhna	13. V.-20. V.	Oblačno in soparno vreme	Na koncu paše točil po 4 kg na panj
1943	Zaradi toplega aprila mnogo družin rojilo	Velika	17. V.-23. V.	Oblačno, vendar brez dežja	Točil enkrat po 3 kg na panj
1944	Zaradi mraza v marcu družine slabe, čeprav sem jih spekulativno pital	Srednja	7. V.-11. V.	Mrzlo in oblačno vreme; pogoste nevihte	Ni bilo točenja

strmiš v ta čebelarski eldorado. Srce se ti naravnost topi od sreče in zadovoljstva. Če nanese potreba, da moraš točiti, lahko to brez skrbi opraviš kar na prostem ali v čebelnjaku, kajti dokler traja paša, bodi brez skrbi, da bi zašla kaka čebela v točilo. Le če se paša nenadoma pretrga, je točenje neprijetna zadeva.

Moja razpredelnica pokaže tudi to, da je paša na akaciji zelo kratkotrajna. Najdlje, in sicer 12 dni, je držala leta 1939. Zato sem tedaj točil kar dvakrat po 9 kg na panj. Največkrat je že v enem tednu vsega konec. Kljub kratki pašni dobi pa je lahko bera, če je vreme ugodno, še vedno obilna.

Akacijev med je od vseh medov najbolj voden. Zato je treba paziti, da so sate, ki jih nameravaš točiti, vsaj do dveh tretjin pokriti. Če bi točil nezadela sate, bi se ti med v posodah skisal in začel čez 5 do 9 dni vreti.

Zrel, čist akacijev med je vodeno svetel. Včasih vleče malo na rumeno kakor med divjega kostanja. Od drugih medovitih rastlin ne dá nobena pridelka take barve. Ravno zaradi tega so konsumenti že večkrat očitali čebelarjem, da v nakup ponudeno blago ni pristen med, ampak od čebel predelana sladkorna raztopina. Šele, ko so ga pokusili in se prepričali o njegovi odlični kakovosti, so spoznali, kako so se zmotili.

NAREJENI ROJI

JOZE MIKLIC

Kako delamo roje in kako jih oskrbujemo, da se razvijejo v krepke družine, se lahko vsakdo pouči iz čebelarskih priročnikov. Tudi v Slovenskem čebelarju je bilo o tem že mnogo napisanega. Zato teh stvari ne bom ponavljal, temveč se bom omejil samo na nekatere izkušnje, ki sem si jih pridobil pri narejanju rojev.

Ko sem delal roje s prelaganjem zaleženih satov in z vcepljanjem zrelih matičnikov, so že prvi dan odletele stare čebele v prejšnji panj. Tako je ostal roj z nekaj mladnicami skoraj popolnoma zapuščen. Posledica tega je bila, da je roj trpel žejo, kajti mlade čebele niso bile zmožne skrbeti za vodo. Vsak pameten čebelar bo zato takemu roju vodo sam dodal takoj potem, ko ga bo napravil. Dal mu je bo toliko, da je bo dovolj za dva do tri dni. Kako pa dodamo vodo? Najpreprosteje pač tako, da vzamemo krajni sat iz panja in jo vanj nalijemo. Da pa bo roj čim boljše preskrbljen z vodo, mu jo lahko nalijemo v oba krajna sata.

Ako naredimo roj s šestimi sati godne zalege, na katerih je še veliko pravkar poleženih mladice, se nam ni treba bati, da bi ga druge čebele izropale. Vse drugače je, če delamo prašilce na tri ali štiri sate. Ti dobe samo po dva sata godne zalege, sat medu ter krajni sat, napolnjen z vodo. Iz prašilcev kmalu odletijo stare čebele, tako da ostane v njem le peščica živali. Preden odletijo čebele v svoj prejšnji panj, se založijo z medom. Že tedaj ga odnesejo precejšnjo količino, ako ni v tem času izdatne paše, pa se rade povrnejo in prašilce popolnoma izropajo. To se mi je že večkrat pripetilo. Ropane prašilce se sploh ne izplača krmiti, ker bi s tem ropanje samo pospešili. Navadno nam ne preostane nič drugega, kakor da satje vrnemo v panje, iz katerih smo jih vzeli.

Če se hočem takim neprilikam izogniti, moram narejeni roj odnesti več kilometrov daleč od čebelnjaka. Če pa hočem imeti stalno

kontrolo nad narejenim rojem, zlasti nad matico, ki se mora še sprasiti, ga bom obdržal doma. Kaj bom torej ukrenil, da mi stare čebele ne bodo pobegnile v prvotni panj? To sem dalje časa premišljeval. Končno sem izdelal primeren načrt, ga preizkusil in z njim do cela uspel.

Pripravil sem si štiri panjičke, dva na štiri, dva pa na pet okvirov. Onim na pet sem dal tri sate godne zalege in en sat medu, v petega pa sem nalil vodo. Z vodo sem napolnil samo ono stran sata, ki je bila obrnjena k steni panja, ker sem se bal, da bi hlad vode, če bi bila z njo napolnjena tudi nasprotna stran, slabo vplival na razvoj zalege. V panje s štirimi okviri pa sem dal dva sata zalege, seveda z vsemi čebelami, kolikor jih je bilo na njih, nadalje sat medu ter končno četrtega z vodo. Ko je bilo to gotovo, sem žrela zamrežil, okenca pa zaprl. Privil sem zadaj pri panjičkih še škrnjake na znotraj, da se vratca niso mogla popolnoma zapreti, s čimer sem hotel preprečiti zadušitev čebel.

Kmalu so stare čebele začele tekati po mrežah ter siliti ven. Bil je tak ples, kot bi hotele rojiti. Ker sem bil prepričan, da imajo dovolj zraka, sem jih pustil pri miru. Drugi dan je bilo še ravno tako tekanje po mrežah okenc, tretji dan pa so se že udale usodi. Šum je ponehal, tekanja po mrežah tudi ni bilo več. Pozabile so na stari dom in se privadile mladi matici, ki se je med tem časom izlegla. (Povedati moram, da sem rojem dodal popolnoma godne matičnike.) Zvečer tretjega dne sem že odstranil mreže z žrel. Zgodaj zjutraj naslednjega dne so začele čebele polagoma izletavati, toda vsaka se je takoj, ko se je dvignila v zrak, obrnila k pročelju panja in si ga ogledovala, da bi si ga zapomnila. Postajale so po bradah, se prašile in vračale v panje. Zadaj na okenca niso več pritiskale, zato sem vratca zaprl. Čez dobro uro so iz vseh štirih prašilcev pridno izletavale ter se otovorjene z obnožino vračale domov. Prašilci so ohranili skoraj vso žival in ostali tako močni, kot so bili, ko sem jih naredil. Opazil nisem niti najmanjšega poizkusa ropanja. Sicer pa je bilo v panjičkih dovolj starih čebel na straži.

Tridnevni zapor čebelam prav nič ne škoduje, samo da imajo dovolj hrane in vode. Da pa imajo tudi dovolj zraka, žrela zamrežimo in vratca zadaj pripravimo. Ker se mi je prvi poizkus posrečil, sem tako napravil še večkrat, oziroma delam vsakokrat, kadar hočem imeti roje, a jih po naravni poti ni mogoče dobiti. In vsakokrat se mi je ta način narejanja rojev dobro obnesel. Zato ga priporočam tudi drugim čebelarjem.

SORTIRANJE MEDU

FRANC CVETKO

O pridobivanju medu, njegovi hranilni in zdravilni vrednosti je bilo že veliko napisanega v našem strokovnem glasilu, vendar je imela vsa ta pisarija v glavnem značaj trgovske reklame. Namenjena je bila torej bolj tistim, ki med kupujejo kakor pa tistim, ki med proizvajajo. Spregovorjenih je bilo v posameznih člankih tudi nekaj

besed o lastnostih medu, o njegovih vrstah, okusu in aromi pa skoraj nič.

Pri nas smo dosedaj poznali samo štiri vrste sortirane medu: cvetličnega, hojevega, kostanjevega in ajdovega. S skupnim pojmom »cvetlični med« nismo imenovali samo mešani med, ki so ga čebele pridobile z različnih travniških cvetlic, temveč tudi med s polaja (metvice), šetraja (žepka), žajblja, akacije itd. Nikoli nismo razlikovali medov po sortah, pač pa smo vse, torej tudi take, ki so bili nabrani na istovrstnem cvetju, metali v en sam koš, česar ne delajo nikjer na svetu.

Med v kozarcih na razstavi

Naši čebelarji navadno ne sortirajo medu, to pa zaradi tega, ker v Sloveniji razen na ajdi ni tako izrazitih enovrstnih paš, da bi se to izplačalo. Ajdov med pa mora ostati v panjih kot zimska zaloga, zato pride na trg le ob dobrih letinah. Tudi povpraševanje po sortiranih cvetličnih medovih pri nas ni kdo ve kako veliko, ker konsumentov nismo na to navadili, ker jim je še premalo znanega o zdravilni vrednosti, okusu in aromi posameznih vrst medu. Jasno je, da je sortiran med vedno dražji kakor nesortiran, saj ima čebelar tudi več truda in posla z njim.

Naši čebelarji ne posvečajo dovolj pozornosti sortiranju medu, niti takrat ne, ko se pojavi kje izdatnejša paša na eni sami rastlin-

ski vrsti. Takrat bi moral čebelar, ako bi hotel pridelati sortiran med, iztočiti iz medišča vse, kar so čebele pred tem nabrale. V praksi pa postopamo popolnoma drugače. Vsakdo izjavlja: »Točil bom takrat, ko bo medišče polno.« Toda preden pri nas v Sloveniji napolnijo čebele medišča z medom, mineta maj in junij, le prerado pa se zgodi, da ostanejo medišča prazna tja do ajdove paše. Če še ajda odreče, ni kaj točiti. Izjeme nastopijo, ako v bližini čebel zamede gozd, kjer lahko dobe kostanjev, hojev ali kak listnat med.

Tak med seveda ni nikoli pravi cvetlični in tudi ne pravi gozdni med. To je mešanica raznega nektarja, ki so ga čebele nabirale skozi dva do tri mesce na travniških cvetlicah in gozdnih rastlinah, event. tudi na kostanju, hoji, hrastu itd.

Mnogi čebelarji trdijo, da je sortiranje medu brez pomena. Le čemu bi ga sortirali in si s tem nakopavali nepotrebno delo, ko ga pa tudi tako lahko prodajo, samo če ga kaj imajo.

Res je, da je imel med med okupacijo in vse do danes zaradi majhnega pridelka in izrednih povojnih razmer, posebno pa zaradi previsokih železniških in avtomobilskih prevoznih tarif zelo dobro ceno. Kupcev ni manjkalo in v promet si ga lahko spravil, če je bil sortiran ali ne. Kljub temu je potrebno, da tudi pri nas začnemo čebelarje navajati k sortiranju medu, do tega pa jih bomo pripravili le tedaj, če bomo zahtevali, oziroma nudili večjo ceno za sortiran med.

Če se poglobimo v čebelarstvo drugih, gospodarsko bolj razvitih narodov, na primer Angležev, Amerikancev, Nemcev, Francozov itd., vidimo, da so tudi v tem pogledu daleč pred nami. Jasno je, da so imeli ti narodi spočetka v čebelarstvu iste težkoče, kakor jih imamo mi danes, vendar so se sčasoma povzpeli na neverjetno višino. Posebno Američani so dosegli rekord v sortiranju medu. Samo v ZDA ga pridelajo 71 vrst, razen tega uvozijo vsako leto iz 22 držav še 48 vrst. Največ sortiranega medu uvozijo v ZDA Francija, Anglija, Avstralija, Holandija in Italija — Francija 9, Anglija 7, Avstralija 6,

Lončki za med iz povoščene lepenke

Holandija in Italija pa po 3 vrste. Drugih 17 držav, med katerimi je tudi Nemčija, pa po eno, kvečjemu dve vrsti. Med shranjujejo v primernih steklenih kozarcih, ki držo od 1½ do 1 kg. Cena raznih vrst medu se suče od 0.65 do 2 dolarja za kilogram. Povprečna cena medu je torej v ZDA 1 dolar za kilogram. Naslov podjetja, ki se v širšem obsegu ukvarja samo s trgovino vseh vrst sortiranega medu, je Andrew Prost, New York 5 N. Y.

To podjetje je g. Adam Kehrle pismeno obvestil o raznih vrstah medu, ki bi jih lahko pri nas pridelovali in postavili na vnanji trg. Podjetje se posebno zanima za naš akacijev in polajev (metvičen) med. Na njegovo pobudo je že stopilo v stik z našo Zvezo in jo naprosilo, da mu pošlje poizkušnje.

Ko se je g. Kehrle lani mimogrede mudil pet dni v Ljubljani, je imel priložnost seznaniti se z različnimi vrstami medu, ki jih pri nas pridelujemo. Videl in poskusil jih je pri Zvezi in pri posameznih čebelarjih. Nekaj vrst je odnesel tudi s sabo v Anglijo. Izrazil se je zelo laskavo o njih konsistenci, okusu in aromi.

Ker smo ravno pred akacijevno pašo, je dolžnost naše Zveze, da razvije čim širšo agitacijo za sortiranje akacijevga medu. Ako si hočemo pridobiti in osvojiti trg pri dolarskem stricu v Ameriki, moramo paziti, da bo akacijev med, ki mu ga bomo poslali, pravilno dozorel in popolnoma brezbarven kakor voda, da bo blago prvovrstno, da bo ustrezalo vsem zahtevam vnanje trgovine, zlasti pa zahtevam ameriške izbirčnosti.

Za zunanjo trgovino pride v poštev le nekristaliziran med. Če se med strdi, ga je mogoče spet utekočiniti s segrevanjem. Ko ga segrevamo, pa ne smemo nikoli postaviti posode, v kateri ga imamo, neposredno nad ogenj, temveč v drugo posodo z vodo. Temperatura vode se ne sme dvigniti preko 50° C. Če med pregrejemo, uničimo v njem zdravilne fermente. Tak med je manj vreden in se tudi raje pokvari. Ko je postal med tekoč, ga kljub temu, da je bil že pred segrevanjem popolnoma izčiščen, še enkrat precedimo skozi najgostejše sito iz svilene tkanine. S tem odstranimo morebitne zastale kristalčke, ki bi mogli v najkrajšem času povzročiti ponovno kristalizacijo.

Trgovski dogovori, ki jih bo, oziroma ki jih je že Zveza sklenila po zaslugi g. Kehrleja z omenjenim podjetjem, bodo neprecenljive vrednosti za razvoj našega čebelarstva in socialističnega gospodarstva. Še enkrat poudarjam, da je dolžnost Zveze, da te trgovske stike poglobi, kajti taka priložnost, ko kupec sam išče producenta, se v čebelarstvu ne bo tako hitro ponudila kakor sedaj.

ČEBELARSKA OPRAVILA

(Maj—junij)

LEOPOLD DEBEVEC

Za letos so nam vremenski preroki napovedali pozno, neprijazno in muhasto pomlad. Konec marca, ko pišem tele vrstice, imamo še vedno prav mrzle noči in razmeroma hladne dneve in vse kaže, da so vremenoslovci tokrat s svojo napovedjo kar dobro pogodili.

Letos potemtakem ne bomo prestavljali čebeljih družin konec aprila, kot je bilo omenjeno v zadnjih navodilih in kakor je v zadnjih toplih letih prišlo nekako že v navado, ampak bodo družine godne za to opravilo šele v maju, kar je navsezadnje tudi normalno in prav. Zamudili zaradi tega ne bomo nič, saj bo za prav toliko zakasnil tudi razvoj v naravi. Prezgodaj ne smemo prestavljati, ker bi lahko škodovali razvoju družin, a tudi preveč odlašati s tem delom ne kaže; opraviti ga moramo vsekakor, še preden so se čebele odločile za rojenje. Pri tej priliki ne puščajmo preveč trotjega satja v plodiščih; za dobro dlan velika ploskev trotovine v kakem stranskem satu popolnoma zadostuje, da obdržimo družino v pravem delavnem razpoloženju. Takšno površnost bi sicer matica temeljito izrabila in v našo škodo kmalu zaleгла vso trotovino. Kaj pomaga, če se potem čebelar poti pri izrezovanju ali obglavljanju trotje zalege in pozneje na vse mogoče načine preganja rejeno »jaro gospodo«, ko pa je ta mnogo najboljše hrane že pospravila med svojim razvojem! Pravi čebelar dobro ve, da trotovina tudi v medišče ne spada. Zato je s trotovino pokvarjene nadštevilne sate že jeseni izločil in pretopil v vosek.

Sedaj je še pravi čas za obnovitev satja; saj ga je v urejenem čebelarstvu treba vsako leto izmenjati vsaj tretjino. Če je paša dobra in se družine povoljno razvijajo, lahko kmalu po rednem prestavljanju, kakor hitro so dodane satnice izdelane, znova prestavimo nekaj satov pokrite zalege v medišča, na njihovo mesto v plodišča pa postavimo satnice, toda vsaki družini največ po dve naenkrat. Tudi izenačujemo družine še vedno, če se pokaže potreba: močnim odvzemamo zaležene sate ter jih, navadno brez čebel, dodajamo šibkejšim.

Čebelarjenje na roje smo že davno opustili; zato nam cepitev delovne sile — rojenje — ni prav nič po volji. S tem, da smo odprli medišča in predstavili zaležene sate navzgor, rojenja še nismo preprečili, ampak le zadržali za nekaj časa; naravnega nagona čebel za ohranitev in pomnožitev vrste pač ne moremo povsem zadušiti. Rojilni nagon se vzbudi najprej v najmočnejših družinah, ki so na višku razvoja in imajo bogate zaloge, šibkejše družine take delitve moči in zalog navadno ne tvegajo. Previden čebelar zato močnim in k rojenju nagnjenim družinam pobira pokrito zalego in jim dodaja satnice. Isti učinek dosežemo, če namesto satnic dodajamo sate z odkrito zalego in jajčeci, toda le slabotnejšim družinam, ki jih s tem obenem ojačujemo. Mlada zalega je namreč dober odjemalec krmilnega mlečka; seveda tudi trotja zalega v gradilnem satniku pri tem ne zaostaja. Predvsem pa glejmo, da družinam nikoli ne zmanjka priložnosti za delo.

Kljub takim čebelarjevim ukrepom se vendar dogodi, da številne polegajoče se mladice ne najdejo prilike, da bi se znebile krmilnega soka, ki ga proizvajajo v svojih goltnih žlezah. Porabijo ga same zase in ne traja dolgo, ko se v družini pojavi in prevlada nagon po rojenju. Če se je družina odločila za ta korak, ne pomaga več nobeno zdravilo. Družine se nekam polenijo, prenehajo izdelovati satnice in kljub dobri paši slabo izletavajo, ker hranijo svoje sile za delo v novem domu; pravimo, da družina sedi na roj. Gradilni satnik je za ta pojav zanesljivo merilo: ustavljeno delo v njem priča, da je računati z rojem, z medom zanesene trotje celice pa govore o nasprotnem.

Če že nismo mogli povsem zadržati rojenja, potem sprejmimo samo prvce; naslednje roje za vsako ceno preprečimo! Četrty dan po odhodu prvca porežemo izrojencu vse matičnike razen enega. Še zanesljiveje preprečimo družca, če izrojenca premestimo drugam in postavimo roj na njegov prostor. S tem smo prvca dobro podprli, ker bo pridobil vse pašne čebele; prestavljeni izrojenc pa bo preslaboten, da bi rojil še drugič. Ker je izgubil vse pašne čebele, mu moramo nekaj dni podajati vodo, ki jo rabi za oskrbovanje zalege. Na družce — če jih že dopustimo — in sploh na roje z mladimi maticami moramo posebno paziti; mlado družino namreč žene nagon v širni svet — za večjim in boljším kosom kruha!

Roje, posebno zgodnje, vsadimo lahko na same začetke satnic, vendar je bolje, če jim damo v izdelavo nekaj celih satnic in vse tako razporedimo, da pride okvir z začetkom vedno med dve celi satnici. Čebele potem sate hitreje in lepše izdelajo. Prvce, ki radi kmalu nastavijo trotovino, je vsekakor najbolje vsaditi na cele satnice, da jim take naklepe kolikor toliko preprečimo; manjše roje pa s celimi satnicami izdatneje podpremo. Roje in izrojence je treba, dokler gradijo in se matice niso sprašile, nadzirati. Če je roj pričel z delom pri strani panja, mu premaknemo gnezdo na sredo. V primeru slabe paše poskrbimo, da roji, ki nimajo zaloga, ne bodo stradali. Družine z mladimi maticami so vedno nekoliko razburjene, matice pa nemirne, zato bodimo pri pregledu takih družin, ki ga opravimo vedno le v dopoldanskih urah, posebno oprezni. Matico namreč lahko prezremo, odleti nam s sata, ko ga imamo v rokah, in — ne bomo je več videli.

Brezmatična družina opozori čebelarja na nesrečo, ki jo je zadela, s svojim vedenjem; čebele vznemirjene lazijo po bradi in družina »toži«. Ker za matice v tej dobi nismo v stiski, dodamo taki družini po možnosti sprašeno matico, v sili seveda zadostuje, če ji v srednji sat vcepimo zrel matičnik ali dodamo kar cel sat z matičnikom.

Z naravnimi roji je po navadi stvar taka, da jih zaman pričakujemo, kadar bi jih radi imeli, ali jih je preveč, kadar jih ne želimo. Čebelarji si zato že od nekaj rajši pomagajo z narejenimi roji. Uspevanje in napredek narejencev je v čebelarjevih rokah in se ravna po številu dodanih satov zalege ali čebel in kakovosti matice ali matičnikov. Poznamo mnogo načinov narejanja rojev, v bistvu pa jih lahko skrčimo na tri: narejanje s preložitvijo, ometanjem ali sestavljanjem.

1. Družino, ki sedi na roj, prestavimo na drug prostor, na njeno mesto pa panj, ki smo ga opremili z izdelanimi sati ali satnicami in dodali matico

ali zrel matičnik. Na prostor navajene nad deset dni stare čebele se vlete v novem panju in se združijo tako rekoč v roj — preložene, ki prične takoj z delom kot vsak naravni roj.

2. V dopoldanskih urah združimo na kozici sate z zalego in čebelami, ki smo jih odvzeli raznim močnim družinam. Če je treba dodamo še kak prazen sat ali satnico ter nato vse skupaj preložimo v prazen panj. Do večera bodo pašne čebele odletele in se vrnilo v svoje panje. Tedaj dodamo narejencu sprašeno matico, ki naj po možnosti izvira iz dobrega medarja (odbira!) in sestavljenec ima vse pogoje za neoviran razvoj.

3. Sate močne družine zložimo na kozico in nato ometemo čebele z matico v drug panj na prazne sate ali satnice. Ometene sate damo v prvotni panj, kamor se vrnejo tudi vse stare čebele. Ker je brez matice, mu dodamo tretji dan matico iz prašilčka, ometenca pa spočetka napajamo in kasneje celo krmimo, ako ni pašne.

V juniju je pravi čas za izmenjavo starih in nesposobnih matic. Zaradi pravočasne vzreje potrebnih matic pričnemo v zgodnji pomladi po malih obrokih dražilno pitati primerno družino — dobrega medarja, da nastavi matičnike. Tedaj družini uničimo matico in dan, dva, preden se poležejo mlade matice, porazdelimo matičnike razen enega v prašilčke. Čebele za male družinice odvezamo poljubnim družinam. V prašilčkih se matice sprašijo in ko prično zalegati, jih porabimo za izmenjavo. V družinah z izmenjanimi maticami nastane kratek premor v zaleganju, ki se pozna tudi v medišču; take družine tisto leto navadno tudi ne roje.

Tako imenovana majska bolezen čebel, ki sicer ni nalezljiva, napravi pa včasih mnogo škode, je v tem mesecu čest pojav. Bolezen napada le mlade čebele, ki prilezejo iz panja, popadajo na tla, ne morejo vzleteti, tekajo po tleh in naposled odmro. Bolezen je menda posledica zaužitega pokvarjenega, zmrzlega ali skisanega cvetnega prahu, ki se nabira v črevesju in povzroča zaprtje. Širjenje boleznih preprečimo, če napadenim družinam pokladamo razredčen topel med z dodatkom kuhinjske soli, 1 g na vsak liter raztopine.

Po končani travniški paši pride — kadar seveda pride — za čebelarja velik praznik: čas prve žetve. Točil pa bo le, če so medišča res polna. Včasih točimo tudi zato, da se plemeniti spomladanski med ne meša s kostanjevcem ter tako ne izgubi na kakovosti ali, če nameravamo čebele prepeljati na pašo. Točimo le dozorel med, ki so ga čebele v satju dobro tretjino že pokrile ter med ometanjem čebel ne pljuska ali »škropi« iz celic. Pri odvezanju medu ne pozabimo na čebele in jih ne oskubimo do golega! Predvsem naj velja pravilo, da je čebelarjevo le medišče; plodišča se nikakor ne dotikajmo! Nikoli namreč ne vemo, kako bo s pašo v naslednjih mesecih.

Pred delom si natremo roke z razredčenim kisom in med delom to večkrat ponovimo; tudi omelece namakajmo v njem, manj pikov bo padlo. Svetloba naj prihaja samo z ene strani, da bodo čebele odletavale le v tej smeri.

Delo pri točenju gre najlepše od rok, če ga opravlja troje ljudi. Prvi ima opravka s čebelami, drugi prenaša sate in jih odkriva, a tretji ima v oskrbi točilo in cedilo. Odvezanje in ometanje polnih satov dela začetniku največ preglavic, toda ometanje čebel v tretji vrsti panjev pod stropom tudi

za starega čebelarja ni posebno prijetno opravilo. Begalnica je manjšim čebelarjem nekdam zelo dobro služila, saj s čebelami skoro niso prišli v dotiko.

Vse sate medišča, ki jih nameravamo izločiti, zložimo na kozico, tu se žival napije medu, da potem pri ometanju ni preveč sitna in nadležna. K plodišču namestimo sipalnik in vanj ometemo čebele. Voščene pokrovce odstranjujemo z vilicami; delo gre dobro od rok tudi s tankim, ostrim nožem, le nekoliko vaje je treba. Glejmo, da med odkrivanjem sate čim manj poškodujemo! V točilo postavljamo približno enako težke sate hkrati, da lepše teče in se ne tresse. Spočetka vrtimo gonilo počasneje, po 15 do 20 obratih sate v košu točila obrnemo in povsem iztočimo, nakar izpraznimo še drugo stran satov do kraja. Ko smo iztočili vse sate prvega medišča, jih takoj vrnimo v panj! Dobro je, če imamo za prvo medišče rezervne sate, da jih takoj po odvzemu polnih postavimo na njihovo mesto. Iztočene sate prvega panja potem vrnemo drugemu panju, iz tega tretjemu in tako dalje. Pridelek posamezne družine po približni ocenitvi sproti zapisujemo; če pa hočemo biti posebno natančni, stehamo polne in potem še iztočene sate. Tako dobimo čisto težo pridelka.

Duh po medu čebele zelo razburja, zato moramo pri točenju paziti, da ne izzovemo ropanja. Nevarnost ropanja je večja, če točimo, ko zunaj za čebele ni paše. Medene pokrovce, pridobljene pri odkrivanju medu, zbiramo v situ nad primerno posodo, da se med odcedi, nakar jih speremo v mlačni vodi in stisnemo v kepe. Popolnoma napačno pa je, kar delajo nekateri čebelarji, da jih kje v bližini čebelnjaka izpostavimo čebelam. Res, da čebele med iz njih temeljito pospravijo, zdrobe in razgrizejo pa tudi pokrovce. Poleg tega jih izzivamo k ropanju.

Mislím, da ni treba posebej poudarjati, da mora v prostoru, kjer točimo in pri vsem našem delu vladati največja snaga; voda za umivanje rok in čista brisača naj bodo vedno pri roki. Pred delom in po končanem točenju moramo točilo, vso rabljeno posodo in orodje dobro pomiti in osušiti, točilo pa tudi podmazati.

Med izpod točila ni takoj sposoben za trg, ker še ni dovolj prečiščen, čeprav smo ga precedili v posodo skozi dvojno sito. Med se izčisti polagoma. Čiščenje je končano, ko je izmetal vse, kar vanj ne spada; voščeni drobci, zrnca cvetnega prahu in zračni mehurčki se dvigajo na površje, kjer jih z nastalo peno posnamemo. Močna pena nam pokaže, da smo točili deloma tudi nezrel med; tak med naj počiva in zori delj časa. Čiščenje pospešimo, če posodo z medom postavimo na sonce, seveda v zaprtem prostoru. Očiščeni med hranimo v suhem, zračnem prostoru, ki mora biti brez duha; med namreč močno vleče nase vlago in vonjavo iz svoje okolice in se pri tem kvari. V shrambi prične med prej ali slej kristalizirati. Če hočemo strjen med (strd) napraviti tekoč, ga ne smemo segrevati neposredno nad plamenom, ampak moramo postaviti posodo z medom v vodo in tako segrevati do 40 kvečjemu do 50° C. Samo po sebi umljivo bi moralo biti za vsakega čebelarja, da je treba postaviti dragoceni med na mizo ali na trg le v vabljivi posodi; posebno etiketa na kozarcih vzbuja zaupanje in gre blago potem dobro v denar. Na te stvari bomo morali v bodoče vsekakor bolj paziti.

FRANK BENTON

5. julija 1952 je minilo 100 let, odkar se je rodil ameriški čebelarski strokovnjak Frank Benton. Slovenski čebelar se je spomnil te obletnice v zvezi z obiskom Adama Kehrleja v Ljubljani, deloma s kratko reminiscenco iz mladosti, ki jo je napisal Jože Lampe, v 11. številki lanskega letnika. Že tedaj je iskalo uredništvo primerno sliko slavljenca, a je ni moglo dobiti. Šele letos se mu je to posrečilo. Slika, ki jo posnemamo po strokovnem glasilu *American Bee Journal*, predstavlja Franka Bentona v zreli moški dobi. Hkrati z njo objavljamo nekaj življenjepisnih podatkov, ki jih v prejšnjih člankih nismo upoštevali.

Oče Franka Bentona je bil urednik in založnik časopisa *Branch County Gazette*, vodilnega dnevnika v južnem delu države Michigan. Pri očetu se je sin izučil tiskarstva, vendar ni ostal pri tem poklicu. Že v zgodnji mladosti je odšel k svojemu stricu, ki je bil

lastnik kotlarskega podjetja. Pomagal mu je pri njegovem delu in spremljal na ladjah tovore, ki jih je podjetje razpošiljalo največ izven države. Istočasno je študiral na univerzi v Tennesseeju francoščino. Kasneje je postal inštruktor francoščine na Michigan State College-u v Lansingu. Tu je končno diplomiral, na filozofski fakulteti Orientalne univerze v Virginiji pa si je pridobil doktorski naslov.

V letih 1880 do 1891 je prepotoval vso Evropo in severno Afriko. Mudil se je nekaj časa tudi v Vzhodni Indiji, v Palestini in na otoku Cipru. Raziskaval je čebelje pasme in čebelarske razmere raznih narodov. Povsod, kjer se je zadrževal, je čebelaril z večjim številom panjev. Kljub prezaposlenosti je našel dovolj časa za posejanje univerz v Atenah in Münchenu.

Po povratku v Ameriko mu je bila ponudena stolica za moderne jezike na Cornellski univerzi, Benton pa se je raje odzval vabilu ministrstva za kmetijstvo v Washingtonu, ki ga je poslalo na novo čebelarsko potovanje v Azijo in Evropo. Ko se je vrnil, je postal konzularni uradnik v trgovinskem oddelku ministrstva za kmetijstvo. Tu je služboval mnogo let. Svoje razgibano življenje je zaključil 28. februarja 1919 v Ft. Myersu v zvezni državi Floridi. Pokopan je v družinski grobnici Colwateru v državi Michigan.

Frank Benton je bil velik praktik. Posebne knjige o čebelarstvu ni napisal, pač pa mnogo člankov, ki jih je objavljaval v ameriških strokovnih listih. Njegovi znameniti čebelarski bilteni so prevedeni v razne jezike.

DVOJE POROČIL O LANSKI ČEBELARSKI LETINI

IZPOD KUMA

Kako je bilo preteklo leto pri nas? Suša, da kaj takega še ne, suša vsepovsod: po njivah, po travnikih, celo po gozdovih in seveda — tudi pri čebelah!

Pri nas so sušna leta redka. Obširni gozdovi, ki nas obdajajo, so vedno nasičeni z vlago, zato je dežja navadno preko mere, četudi ga drugod primanjkuje. Toda letos je bilo vse postavljeno na glavo. Cela vrsta vremen-skih prerokov, bodisi ljudskih bodisi koledarskih, se je v svojih napovedih temeljito zmotila, tako da bi lahko rekli s Prešernom: »Vremena vsi preroki, le pojte rakom žvižgat!«

Začnimo od kraja! Zima je bila dolgotrajna, snega pa je padlo toliko, da je obležal tja do srede marca. To je imelo slabe posledice tudi za čebele. Družine v vseh tistih čebelnjakih, ki so stali v osojnih krajih, so bile grižave. Večina jih je poginila, kar pa jih je ostalo, se niso mogle razviti in so životarile skozi vse leto. Stanje je bilo naravnost obupno. V krajih s sončno lego ni bilo tako hudo.

Marec je bil pust in hladen. Štirideset mučenicov, pri ljudstvu tako dobro zapisanih znanilcev lepega ali slabega vremena, je to pot popolnoma odpovedalo. Namesto lepega vremena, ki je značilno za ta mesec, so se vrstili hladni in vetrovni dnevi. Spomladanska resa je sicer cvetela zelo dolgo, a samo prvi teden v aprilu je bil ugoden za bero. Tam, kjer je bila v tem času še v cvetju, so čebele močnih panjev v kratkem kar zalile plodišča z okusnim medom, tako, da je matici začelo primanjkovati prostora za zaleganje. Nadaljnji del aprila in maj sta bila suha in skoraj brez dežja. Borovnica in češnja sta odeveteli v enem samem tednu, in to hkrati v dolinah in hribih.

Vsem pa bosta ostala v žalostnem spominu 21. in 22. maj. Tako hudega mraza ob tem času ne pomni nihče. Po rahlem dežju je nastopila taka zmrzal, da je bilo rastlinstvo na debelo pokrito z ledeno skorjo. V nekem više ležečem kraju, je zmrznil celo pravkar posajeni krompir v zemlji. Tudi travniške rože, ki so že itak zaostale v rasti, so zelo trpele. Rojev na splošno ni bilo, le tu in tam so dali kranjiči nekaj klavnih prucev. Končno je zamedil hrast, a zaradi suhega vremena ni bilo nič z njim. Z žalostjo smo brskali po mediščih, ki so kljub dolgotrajnemu lepemu vremenu, kljub dobremu izletavanju čebel od jutra do večera ostala prazna. Redki so bili panji, ki so dosegli v maju in juniju običajno moč.

Prav v slabo tolažbo nam je bilo, ko smo slišali, da je nekatere kraje okoli nas namočil dež. Večkrat se je nebo močno pooblačilo, res je padlo tudi nekaj kapelj, a položaj se ni mnogo izpremenil. Suša je trajala dalje.

Zelo žalostno lice so kazali naši travniki v mesecu juniju. V normalnih letih so bili tako živo pisani, da jih je bilo veselje pogledati, letos pa so bili kar goli in brez cvetja. Položaj se je nekoliko izboljšal šele potem, ko je proti koncu junija dva in pol dneva deževalo. Zemlja se je napojila z vlago in rastlinstvo se je opomoglo. Robida je medila še dokaj izdatno. Lipa je cvetela ob soparnem, kostanj ob suhem vremenu. Kjer je bilo kostanja kaj

več, so se panji dobro razvili in tudi nabrali nekaj grenkega medu. Ugotovil pa sem to leto, da je kostanj medil samo tam, kjer je zemlja lahko dalje časa zadrževala vlago.

Lipe je v okolici Kuma še vedno dovolj, toda če jo bodo tako uničevali, kot jo zadnja leta, bo postala prava redkost. Ker je lipov les kot izvozno blago zelo cenjen, jo sekajo čez mero. Še več škode napravijo tisti, ki nabirajo lipovo cvetje. Zaradi lažjega in hitrejšega nabiranja obsekujejo drevesa kar na golo. Ker je zaslužek dober, je s tem zaposleno staro in mlado. Cvetja naberejo neverjetno veliko. Tako ga je leta 1951 samo ena zadruga odkupila 1000 kg, leta 1952 pa celo 1200 kg. To so številke, ki povedo marsikaj, ako o njih razmišljamo.

V glavnem sta kostanj in lipa rešila čebele. Ponekod je bilo celo nekaj poletnega medu.

Tudi v juliju ni suša popustila. Na črni detelji, ki se razvete v tem mesecu, so čebele brale dalje časa kot druga leta. Zato so ostale na višku svoje moči prav do ajdove paše.

Ajde so zaradi zgodnje žetve posejali izredno mnogo. Tu bi pripomnil, da imajo kmetje vsaj pri nas glede setve ajde posebna pravila, po katerih se trmoglavo ravna. Tako je nikdar ne sejejo pred 15. julijem. Dostikrat je niti ne morejo, ker žito še ni do tedaj zrelo. Ako pa je, kljub temu s setvijo odlašajo do omenjenega roka. Zgodi pa se, da kako leto ravno v tem času dežuje. To odloži ne samo njeno setev, temveč prav tako cvetenje. Tudi suša lahko povzroči počasnejšo rast in kasnejše cvetenje. Tedaj smo čebelarji v resnih skrbih. Zgodilo se je neko leto, da se je prva ajda razcvela šele 28. avgusta. Kaj bi bilo takrat, ako bi v septembru odpovedalo vreme? Vsekakor more tu pri nas mediti ajda tudi po 10. septembru.

Lani se je ajda razcvela že 15. avgusta. Ker je suša prenehala, je prav lepo kazala. Po njihah je dišalo, da je kar sapa jemalo. In zgodilo se je, da so čebele zopet našle pot v medišča, kar se tu v tem času le redko zgodi. Tudi satje so v mediščih gradile. Škoda, da niso mogle paše popolnoma izkoristiti. Dež, ki je začel padati proti koncu cvetenja, jih je prikrajšal vsaj za kak teden. Obrodila pa je samo tista ajda, ki je bila zgodaj sejana.

Konec koncev moramo biti z lansko letino kljub vsemu zadovoljni, saj so čebele nabrale prav izdatno zimsko zalogo.

Hinko Klanšek

LANSKA POMLADNA PAŠA

Preteklo leto je bilo eno izmed najslabših tako za čebelarje kakor tudi na splošno za kmete. Na kratko vam hočem opisati lanske spomladanske razmere našega kraja.

Sredi februarja smo imeli prvi izletni dan. Čebele so se dobro spreletele in otrebile. 1. in 2. marca je bilo izredno toplo. Opazil sem prvi donos obnožine z leske in teloha. Nato je znova pritisnil mraz. Šele 21. marca se je ozračje toliko ogrelo, da sem lahko družine za silo pregledal. Pri tem sem ugotovil dve brezmatični družini, en panj pa je prelegel ter potegnil matičnike. Tudi drugi čebelarji so mi tožili o velikih izgubah matic v lanski zimi.

Nadaljnje podatke posnemam iz svojega dnevnika.

23. marca: Lepo in toplo vreme. Čebele kar vro iz panjev in prinašajo mnogo obnožine. Zalega na treh do petih satih. Osirotelim družinam sem pridružil rezervne družinice iz trisatarjev.

Od 26. do 29. marca: Deževno in mrzlo. Te dni sem bil v dravski dolini, kjer že več kot tri mesece niso imeli nobenega izleta. Družine so bile zazimljene na hojevem medu. Posledice so katastrofalne. Tamkajšnji čebelarji mi pripovedujejo, da so čebele silile iz panjev, čeravno je naletaval sneg in bil občuten mraz.

30. in 31. marca: Toplo. Velik donos obnožine.

Od 1. do 7. aprila: Nepretrgoma mraz, dež in deloma sneg, kar je v našem kraju redkost v tem času. To vreme je napravilo ogromno škodo. Koliko cvetja in obnožine je uničilo! Čebele je zadržalo v razvoju.

7. aprila: Zboljšanje.

9. aprila: Spet lepo in toplo. Nekaj družin sem pregledal. Zaleganje je zaradi zadnjega mraza popolnoma prenehalo.

10. aprila: Jasno, a viharno. Danes nam je Sava gotovo odnesla nešteto pašnih čebel, ker so brale na raznih vrbah, ki jih je za Savo največ.

12. aprila: Mirno in toplo. Narava je tako rekoč čez noč ozelenela. Breškeve, češnje, razne slive in grmi so v polnem cvetju.

16. aprila: Lepo in stanovitno. Takšnega vremena ob cvetenju češenj že več let ni bilo. Pa tudi v panjih se pozna. Pod večer prav prijetno diši in šumi v čebelnjaku. Razveseljiv spomladanski pozdrav za vsakega čebelarja.

18. aprila: Idealen dan za čebele. Danes me je iznenadil panj št. 18. Sredi marca je prelegel, sedaj pa vidim, da mlada matica že zalega, čeprav je še malo trotov. Pogoj za sprašitev sta pač tudi mirno vreme in dobra paša.

22. aprila: V panjih je toliko obnožine, kot je najdemo le med cvetenjem kostanja. Bera je dobra, opažam tudi, da je vsak dan manj pašnih čebel. Posledica dolgotrajne zime! Jablane in vse sadno drevje je v cvetju. Nekaj družin sem prestavil, nekaterim pa nastavil v medišča rezervno satje.

1. maja: Lepo vreme traja dalje. Pri nas že tri tedne ni bilo dežja; kmetovalci tožijo zaradi suše.

4. maja: Začenja se travniška paša. Tudi akacija že odpira cvete. Prasilčke sem včeraj pregledal. Razen ene so se vse matice sprašile.

9. maja: Oblačno in soparno. Paša idealna. Okrog 9. ure nekaj kapljic dežja. Čebele so na delu ves dan. Akacija letos bujno cvete in medi.

12. maja: Paša do 10. ure, potem dež. Popoldne razjasnitev in ohladitev.

14. maja: Danes je Bonifacij, eden izmed tradicionalnih ledenih mož.

15. maja: Mrzlo in vetrovno.

19. maja: Še zmeraj mraz, zjutraj slana.

Ti skopi zapiski iz mojega dnevnika pričajo, da je bila lanska pomlad spočetka kar nekam naklonjena čebelam. Katastrofa se je pričela šele sredi maja. Izredno slabo vreme nam je uničilo akacijo v najlepšem cvetju in medenju. Tudi vsa druga spomladanska paša je bila kasneje uničena, ker je neugodno vreme trajalo prav do konca mesca. Lanski maj bomo čebelarji ohranili v neprijetnem spominu.

Franjo Vrčko

PRIPOMBE

K »OPOMBI UREDNIŠTVA SLOVENSKEGA ČEBELARJA«

INŽ. JOZE RIHAR

Upravičeno pričakuje vsak bralec Slov. čebelarja, da bo našel v svojem glasilu taka navodila, na katera se v strokovnem pogledu lahko zanese. Zlasti v sedanjem času, ko ni na razpolago v knjigarnah nobene knjige o čebelarstvu, je časopis edini vir, odkoder črpa mladi naraščaj svoje znanje. Prav tako pa je strokovno glasilo dobrodošlo starejšim, že izkušenim čebelarjem, ki si želijo posamezna vprašanja osvežiti in dopolniti. Osnovna naloga vsakega specializiranega glasila — kot je tudi Slov. čebelar — je prav tako, da posreduje svojim čitateljem tiste pridobitve tuje znanosti in prakse, ki so jih čebelarji v zamejstvu že s pridom uvedli v svojo prakso. Da mora slovenski čebelarški časopis podajati v pravi luči ugotovitve našega svetovno znanega Antona Janše, od Slov. čebelarja lahko prav tako pričakujemo. Vse te zahteve postavlja vsak bralec do vsakega strokovnega pisca, v enaki in upravičeno v še večji meri pa pričakuje isto od urednikov. Vprašajmo se, ali Slov. čebelar izpolnjuje ta pričakovanja svojih naročnikov? Kot primer, da Slov. čebelar tem zahtevam ne ustreza, si oglejmo sledeči odstavek izpod peresa urednikov (V. Rojec, S. Mihelič). Navedimo ga doslovno iz Slov. čebelarja, 1951, štev. 9—12, stran 220:

»Zdravljenje hude gnilobe, ki ga omenja pisec, se splača samo tedaj, če smo bolezen dovolj zgodaj opazili in če je družina še dovolj močna. Biti pa je treba pri tem skrajno previden. — Okuženi panj prenesemo zgodaj zjutraj, ko čebele še ne izletavajo, v zaprt prostor, kjer smo si pripravili lesen zaboj z dušniki in velikim, najbolje iz lepenke napravljenim lijakom. Vanj ometemo vse čebele, one, ki so med ometanjem odletele in se zbrale na okenskih šipah, pa do zadnje pobereмо ter prav tako stresemo v zaboj. Lijak in gosjo perut, s katero smo ometali, sežgemo, pri luknji, v kateri je tičal lijak, pa namestimo »türinški balon« ali kak drug primeren pitalnik s sladkorno raztopino. Zaboj nato odnesemo v temno klet in pazimo, da ne zmanjka čebelam hrane. Čez tri dni vsadimo čebele kot roj v nov ali razkužen panj na same satnice. — Ta način zdravljenja gnilobe je priporočal v svojem »Podučanju« že naš Janša. Novejša raziskovanja so pokazala, da je uspešen. V Ameriki so skušali zdraviti gnilobo tudi s sulfamidami. Ugotovili so, da jo je mogoče s tem sredstvom, če že ne zatreti, pa vsaj omiliti, toda švicarski poizkusi njih ugotovitve niso potrdili. Ali so že kje delali poizkuse s penicilinom in drugimi antibiotiki, nam ni znano.

Zaradi razumevanja navedenega besedila naj omenim, da je bilo v letih 1950 in 1951 prvič v zgodovini slovenskega čebelarstva — pregledanih preko 60.000 čebeljih družin in da je bila v razmeroma velikem številu čebelnjakov najdena kuga čebelje zalege, najnevarnejša nalezljiva bolezen čebelje zalege. Poleg žvepla in ognja je v borbi proti njej drugod po svetu precej razširjeno tudi »zdravljenje«, katerega predvideva tudi »Pravilnik za preprečevanje in zatiranje živalskih kužnih bolezní« in ki ga omenja Ivan Žunko v svojem članku.

Navedena opomba uredništva nas sili, da si postavimo naslednja štiri vprašanja:

1. Ali pri zdravljenju rabimo pitalnik s sladkorno raztopino, ali je treba skrbeti, da čebelam v kleti ne zmanjka hrane, kot priporočata urednika? Ali je ta napotek urednikov v skladu s preizkušeno čebelarstvo vedo in prakso? Ali je navodilo v skladu s tolmačenji obstoječega Pravilnika o preprečevanju kužnih živalskih boleznih s strani veterinarjev?

2. Ali je točno, kar nadalje trdita urednika, da je tako učil že naš Janša?

3. Ali je res uporaba sulfamidov v borbi s kugo čebelje zalege šele v stanju poskusništva? Ali je torej res uporaba sulfamidov še problematična kot je razvidno iz opombe uredništva?

4. Kaj pravi sodobna čebelarstvo znanost glede uporabnosti penicilina pri zdravljenju kuge čebelje zalege, kar bi po mnenju uredništva bilo potrebno pri nas šele preizkušati, kot navaja na drugem mestu?

Na postavljena vprašanja skušajmo odgovoriti!

K št. 1.: Ali je treba družino med priporom v kleti krmiti — kot priporočata urednika — ali jo je nasprotno treba stradati? Znameniti čebelarstvo strokovnjaki, kakor n. pr. Dzierzon, Zander, Armbruster, Borchert, Morgenthaler in drugi trdijo, da morajo čebele v priporu gladovati. Bralec lahko sodi po teh imenih, da je ta način zdravljenja že preko enega stoletja v rabi. Čebelarstvo strokovnjak dr. I. Tomašec, univerzitetni profesor in predstojnik Zavoda za biologijo in patologijo rib, čebel in sviloprejk Veterinarske fakultete v Zagrebu, pravi v knjigi »Bolesti pčelinjeg legla« (1947) na str. 54 takole: »Panj ali zabojček s pretresenimi čebelami se postavi nato v kak hladnejši in temni prostor, n. pr. v hlev za dva dni (Morgenthaler priporoča 5 dni). To napravimo zato, da bi čebele v tem času prebavile okuženi med, ki so ga še vzele v starem panju, tako da ga ne morejo prenesti v novi panj.« To zadrževanje na hladnejšem in temnem prostoru smatra večina vodilnih strokovnjakov kot enega med bistvenimi pogoji za pozitiven izid postopka. V poglavju »Zdravljenje hude gnilobe« navaja J. Verbič postopek dr. A. Borcherta, kjer pravi med drugim sledeče: »Vse čebele ometemo po kovinskem sipalniku v čist, prazen panj ali zabojček, ki ga potem zaprtega postavimo za 48 ur v hladno klet, ne da bi dali čebelam hrane.«

Naj bo dovolj navedb. Dejstvo je, da urednika Slov. čebelarja v letu 1951 zavajata slovenske čebelarje k postopku, ki ima nujno za posledico, da se bo bolezen ponovila in širila naprej! Kaj rečejo na to tisti, ki so po zakonu poklicani, da izvajajo Uredbo in Pravilnik o preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih boleznih?

Bistvo postopka pri zdravljenju hude gnilobe je torej v tem, da je treba čebele v kleti stradati. (Urednika bi morda povedala, kje pri nas je še mogoče nabaviti »türinški balon«?)

K št. 2.: Dalje trdita urednika, da tako uči A. Janša v svojem »Podučanju«. Ali je to res? (Mimogrede: A. Janša ni napisal »Podučanja«, pač pa ima njegovo svetovno znano delo naslov »Popolni nauk o čebelarstvu«, urednikoma pa je menda bolj imeniten naslov J. Goličnikovega prevoda iz leta 1792.) Vzemimo v roke »Popolni nauk o čebelarstvu« in v paragrafu 106

prečitajmo, kakšen je pravi Janšev nauk o zdravljenju hude gnilobe: »Preženi čebele v star prazen neraben panj, ki ga potem zavrzi ali sežgi, da ne okuži tudi drugih čebel, zakaj čebele prineso gnilobo s sabo v panj. Potem jih pusti 3 dni zaprte, lačne in brez klaje, da popolnoma prebavijo tale med, ter da se ga očistijo.« Tudi ti stavki so sloves Janše v svetu dvignili in prešli v tej ali oni obliki v čebelarске učbenike vsega sveta. Zato je toliko bolj čudno, ko ugotavljamo, da ne potvarja Janševega nauka morda kak tujec, temveč urednika slovenskega čebelarškega strokovnega glasila. Kdo je dal urednikoma kvalifikacijo, da Janšo pačita in ga podajata bralcem v na glavo obrnjeni, lažni vi obliki? Težko je reči, kateri urednik je napisal to opombo. Vsekakor sta jo pri pregledu gradiva pred oddajo v tiskarno morala prečitati oba. Če jo je napisal S. Mihelič, naj pripomnim, da na tem mestu ni prvič maličil Janševega nauka.

K št. 3.: Kaj pravi tuja čebelarška znanost in praksa o uporabi sulfamidov v borbi s hudo gnilobo?

Od leta 1944, ko sta Haseman in Childers objavila podrobnosti o uporabi v vodi raztopljivega natrijevega sulfatiazola, so se sulfamidne spojine razširile po vsem naprednem čebelarškem svetu kot odlično preventivno sredstvo proti bac. larvae, povzročitelju hude gnilobe. Če bi bilo potrebno, bi lahko navedel stotine uspešnih poizkusov, ki so jih obravnavali tuji čebelarški časopisi v preteklih letih. Omenim naj le, da je v Zagrebu preizkusil v letih 1950 in 1951 sulfamide dr. S. Matuka, ki daje o tem izčrpno poročilo v Veter. arhivu (1952, št. 1) in Pčelarstvu (1952, št. 5—4, stran 72—75). Sulfatiazol je bil preizkušen z uspehom tudi pri nas po navodilih inženirja J. Riharja v poletju 1951 v čebelarstvu J. B. iz Lj., ki ga je potem s pridom uporabil še v dveh drugih okuženih čebelnjakih. Še več! Na mednarodnem čebelarškem kongresu v Angliji je leta 1951 A. S. C. Deans iz Škotske govoril o novih načinih uspešne uporabe sulfatiazola ne samo pri preprečevanju, temveč tudi pri zdravljenju hude gnilobe.

ODGOVOR UREDNIŠTVA NA PRIPOMBE inž. RIHARJA

VLADO ROJEC

Da ne bo napačnega sumničenja in nepotrebnega ugibanja, kdo izmed obeh urednikov je napisal opombo k Žunkovemu članku v 9.—12. št. Slovenskega čebelarja iz l. 1951, kdo je tisti krivec, ki »zavaja slovenske čebelarje k napačnemu zdravljenju hude gnilobe čebelje zalege in s tem bolezen pospešuje«, naj povem takoj spočetka, da je njen avtor podpisani, torej Vlado Rojec. Za opombo odgovorjam še danes v celoti in trdim, da ni v njej prav nič takega, kar bi bilo s strokovnega stališča napačno, najmanj kaj takega, da bi bilo treba pozivati k pozornosti »tiste, ki so po zakonu poklicani, da izvajajo Uredbo in Pravilnik o preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni. Kar se pa tiče zlobnega Riharjevega podtikanja tov. Miheliču, da maliči nauke Antona Janše, ugotavljam samo to, da je tov. Mihelič napisal o tem našem čebelarškem veljaku obsežno študijo že tedaj, ko se inž. Riharju o kakem Janši še sanjalo ni. Preden je študijo

napisal, je prebrskal vse arhive v Ljubljani in na Dunaju ter zbral o Janši ogromno gradivo, ki ga vsega za svojo knjigo niti ni mogel uporabiti in čaka še danes v predalih njegove pisalne mize nadaljnje obdelave. Kdor pa tako temeljito pozna dobo in razmere, v katerih je Janša živel, zlasti njegovo delo in čebelarске sposobnosti kakor tov. Mihelič, njegovih naukov sploh ne more »pačiti«. »Na glavo bi jih lahko postavljale« kvečjemu kak šušmar, ki si domišlja, da je vso čebelarско znanost zajel z enim samim zamahom.

Ko sem v svoji opombi napisal, da je tak način zdravljenja hude gnilobe, kot ga uporablja današnja čebelarška saniteta, priporočal že naš Janša, pač nisem mislil na podrobnosti njegovih navodil. Res trdi Janša, da morajo zaprte čebele, preden jih pretresemo v nov panj, tri dni gladovati, in prav tako res je, da svetujem jaz nekaj nasprotnega, to se pravi: pitanje v priporu. Toda to ni za postopek prav nič bistvenega. Če bi bilo »bistvo postopka pri zdravljenju hude gnilobe v tem, da je treba v kleti čebele stradati«, kot se dozdeva inž. Riharju, potem bi se postopek imenoval »stradalna kura«, ne pa »zatiranje z narejenci«, kot ga sam imenuje v svoji nedavno izdani brošuri. Da bi to svojo tezo nekako sankcioniral, je poklical na pomoč nekaj nemških čebelarških znanstvenikov, ki pa jih je v svoji brošuri naravnost nesramno zatajil. Kar pogledajte v seznam uporabljenega slovstva, pa boste videli, da ni v njem niti enega izmed zgoraj citiranih imen, čeprav se je pri sestavljanju brošure nanje opiral in n. pr. iz Zandrove knjige objavil celo slike, a da bi zbudil videz originalnosti, postavil nekatere »na glavo«. Da pa ne bomo v kalnem ribarili, le pogledjmo v knjige nekaterih citiranih avtorjev in morda še nekaterih drugih, kaj pravijo o stvari, nad katero se je spotaknil inž. Rihar z namenom, da bi strokovno diskvalificiral uredništvo.

V 15. izdaji svoje knjige »Bolezni čebele« pravi dr. Alfred Borchert, potem ko je popisal, kako ometemo čebele v prazen zaboj, tole: »V tem zaboju obdržimo narejeni roj 24 (do 48) ur (v Švici 3 dni) na hladnem in v temi ter ga oskrbuje mo s k l a j o.« [In dieser Kiste bewahrt man den Kunstschwarm 24 (bis 48) Stunden (in der Schweiz 3 Tage) kühl und dunkel auf und versieht ihn mit Futter.]

V 4. izdaji »Bolezni čebel« dr. Fritza Leuenbergerja, ki zastopa prakso v borbi proti hudi gnilobi izredno izkušenih Švicarjev in govori tudi skozi usta znanega bolezenskega izvedenca dr. Morgenthalerja, beremo tole: »Kakor dokazujejo mnogi posrečeni poizkusi, je mogoče za hudo gnilobo cbolelo družino tako ozdraviti, da jo ometemo kot narejenca v zaboj za roje, k r m i m o in po 2—3 dneh vsadimo v razkužen panj na satnice, nato pa prav tako z njim ravnamo kakor z vsakim drugim rojem.« (Wie viele gelungene Versuche beweisen, ist es möglich, ein faulbrutkrankes Volk dadurch zu kurieren, dass man es wie einen Kunstschwarm in einen Scharmkasten ablegt, f ü t t e r t und nach 2—3 Tagen in einen desinfizierten Kasten auf Kunstwaben setzt und hernach ganz gleich behandelt wie einen Schwarm.) Kasneje, ko opisuje zaboj, v katerega čebele ometamo, potrebo krmljenja med priporom še posebej poudari s temile besedami: »V pokrovu je treba napraviti odprtino za pitanje, ker moramo med priporom k l a d i t i.« (Im Deckel ist eine Futteröffnung anzubringen, da während des Arrestes gefüttert werden muss.)

V obsežnem in zelo izčrpnem češkem delu »Bolezni in okužbe čebel« izpod peresa dr. A. Schönfelda najdemo naslednje navodilo: »Čebele ometemo kakor pri narejenem roju v zabojček ali v večji ujemalnik za roje z dobro ventilacijo in jih damo za dva oziroma tri dni v klet; seveda jih je treba krmiti.« (Včely smetou se jako při umělém roji do bedničky nebo většího rojáčku s dobrou ventilací a dají na dva nebo tři dny do sklepa; ovšem že se přikrmí.)

Zanimivo pa je, da dr. Borchert še v 14. izdaji svoje knjige priporoča gladovanje. Zander celo trdi, da je pripiranje čebel nepotrebno in da jih lahko neposredno ometemo v razkuženi panj, le »če hočemo biti posebno previdni«, pojasnjuje dalje, »jih lahko najprej ometemo v prazen zaboj, jih 24 ur zapremo in nato šele preselimo v novo bivališče. Prišel pa sem do prepričanja, da to ni potrebno.« Zanj je »zdravstveni uspeh, ako ga motrimo s higienskega stališča, uganka, kajti nesporno je, da imajo čebele s sabo v svojem dlakavem oblačilcu in črevesju bolezenske kali«. Tudi R. Jordan in dr. Eva Crane čebel ne pripirata pred preselitvijo. Dr. Tomašec nikjer ne poudarja, da je treba čebele v zaporu stradati, a tudi ne, da jih je treba krmiti.

Kaj naj torej posnamemo iz vseh teh, deloma nasprotujočih si navodil? Nič drugega kakor samo to, da za ozdravljenje gnilobne družine ni važno niti stradanje niti krmljenje čebel, pač pa to, da jih ločimo od starega satja in zalege, da »suhe« vsadimo na same satnice, da jih v novem domu s krmljenjem prisilimo h graditvi satja in s tem zaleganje za nekaj časa popolnoma zavremo. Do tedaj, ko se pojavi v panju spet zalega, se čebele očistijo in oprostje vsaj deloma tudi tistih kužnih klic, ki so se vgnezdile v skrivališčih njihovega dlakavega oblačilca. Janšev postopek se popolnoma ujema s temi zahtevami, čeprav tedaj še niso ničesar vedeli o mikroorganizmih in njih vlogi pri nalezljivih boleznih.

Potemtakem le nisem tak grešnik, kot me je skušal naslikati inž. Rihar, če pa sem, mora obsoditi z mano vred dr. Borcherta, dr. Leuenbergerja, dr. Schönfelda in morda še koga drugega, ki pa imajo — upam, da ne samo po mojem skromnem mnenju — v čebelarstvu le nekoliko več veljave in ugleda kakor on. Kaj pravi prof. Verbič o tem, mi je prav malo mar. Svojo brošuro o čebeljih boleznih je prav tako kompiliral kakor inž. Rihar. Zato ne more biti njegovo stališče odločilno. S tem pa nočem reči, da ga podcenujem. Vsi, ki smo ga poznali, smo ga spoštovali kot velikega praktika, čeprav smo vedeli, da je bil v nekaterih, zlasti teoretičnih vprašanjih silno ozek in trmoglav. Taki so nevadno ljudje, ki se s težavo dokopljejo do širšega znanja in se tega znanja v podzavestnem občutju, da je treba z življenjskimi silami varčevati, toga oklepajo. Ker niso zmožni velikopoteznega zaključevanja, v kritiki kaj radi zaidejo v dlakocepstvo. Zdi se mi, da spada mednje tudi inž. Rihar. Drugače se ne bi zaletaval vame zaradi tega, ker sem Janševo delo imenoval po Goličniku »Podvučenec« in ne po Rojini »Popoln nauk o čebelarstvu«. Če gre že tako daleč, bi moral kajpada zahtevati, da delo imenujem z nemškim naslovom »Vollständige Lehre von der Bienenzucht«, kajti samo to je docela originalno. Isto je s türinškim balonom. Nikjer ne trdim, da je pri preganjanju hude gnilobe edino ta pitalnik zveličaven, ampak celo omenjam, da je tudi kak drug primeren.

Priporočam ga pač zaradi tega, ker je najpripravnější za pitanje od zgoraj. Končno naj mu povem še to, da so se türinški baloni še pred kratkim dobili v čebelarni in da je komisija za čebelarske potrebščine pri Zvezi že razmišljala, ali bi jih ne kazalo spet uvesti v promet.

Prof. Verbič in za njim inž. Rihar sta se oprijela domneve, da je med pri gnilobnih obolenjih zalege glavni prenašalec kužnih kali. Zato morajo čebele okuženi med, s katerim so si natrpale med ometanjem medne golše, prebaviti, da se pa to zgodi, morajo stradati. Toda celo tedaj, če bi to res držalo, bi si upal trditi, da bi prebavo hitreje dosegli s krmljenjem kakor s stradanjem. Stradajoče čebele bodo skušale okuženi med zadržati čim dlje v mednih golšah, zavedajoč se, da jim bo potreben v novem domu. Če jih pa pitamo, ga bodo takoj odrinile v zadnji del črevesja, od koder ni več povratka v golšo, ker bodo hotele napraviti v njej prostor za sladkorno raztopino.

Inž. Rihar očita uredništvu tudi to, da ni seznanjalo bralce našega lista z izsledki novejšje čebelarske vede. Misli pri tem na sulfanilamidne preparate, o katerih je bilo zadnji čas v čebelarskih listih res mnogo debat. Nekateri, predvsem Amerikanci so njih učinkovitost v borbi proti hudi gnilobi povzdigovali do neba, drugi pa so jim odrekli vsako vrednost. Mnenja so se tako križala, da se je bilo težko znajti. Ker je bilo uredništvo uverjeno, da je boljše bralcem postreči z izčiščenim vinom kot z nepokipelim moštom, ni niti med drobnimi vestmi omenjalo te borbe. Danes so se kopja povesila. Največji gorečniki so zdrknili na zahtevo, da naj čebelarji uporabljajo sulfatiazol in podobne preparate samo kot preventivna sredstva. Med te se je uvrstil tudi inž. Rihar. Uredništvo pa misli, da sta še vedno najboljša preventiva red in snaga v čebelnjaku kakor tudi poznavanje specialnih bolezenskih znakov in čuječnost čebelarja.

O sulfanilamidnih preparatih in njih uporabnosti v čebelarski saniteti je bil objavljen v prejšnji številki Slovenskega čebelarja članek dr. Morgenthalerja, iz katerega so se bralci prepričali, da ni vse zlato, kar se sveti, o antibiotikih pa sem v 3. letošnji številki na kratko poročal, kakšne uspehe so do sedaj dosegli z njimi. Upam, da je to za povprečnega čebelarja dovolj, upam pa tudi, da si bodo naši bralci iz navedenih člankov in tega mojega odgovora le ustvarili pravilno sodbo, kdo potvarja, kdo laže in kdo postavlja stvari na glavo.

Preko 25 let že prebiram razne jugoslovanske in inozemske čebelarske liste ter dokaj budno spremljam vse novejšje pokrete na čebelarskem področju. Kljub temu ne izključujem možnosti, da bi se mogel tu in tam zaleteti in zmotiti. Če pa misli inž. Rihar, da je nezmotljiv, če si domišlja, da si je z diplomom agronomske fakultete pridobil tudi kvalifikacijo čebelarskega strokovnjaka ali celo kvalifikacijo veterinarja in bakteriologa, mu moram jaz povedati, da se pošteno moti. Glede na to in glede na prejšnje ugotovitve bi ga lahko vprašal z njegovimi lastnimi besedami, kdo mu je dal kvalifikacijo, da se postavlja za razsodnika v vprašanih, ki jih ne obvlada.

Ne vem, če bo inž. Rihar zadovoljen z mojim odgovorom. Ton, v katerem mu odgovarjam, mu vsekakor ne bo všeč, toda prepričan sem, da je v mojem tonu še vedno več vljudnosti kakor v njegovem.

POROČILO ZA MAREC

V marcu je bilo suho, jasno in mrzlo vreme z opoldanskimi otoplivitvami. Čeprav so v razpredelnici za nekatere opazovalne postaje navedeni deževni dnevi in dnevi s snegom, vendar je bil marec praktično brez padavin, saj je bilo vseh padavin v najboljšem primeru komaj nekaj milimetrov. Sneg pa se je zaradi hladnih marčnih noči držal v osojnih legah skoraj do konca mesca. Čebele so dobro izletavale, saj je bilo povprečno 22 izletnih dni. Posebno dobro so brale v zadnji tretjini marca. Opazovalci so ugotovili precejšen donos z ive in resja, n. pr. Črmošnjice 355 dkg, Prosenjakovci 520 dkg, Sv. Lovrenc na Dravskem polju 215 dkg, Krka 105 dkg itd.

B r e g : Družine so prav dobro prezimile. V drugi polovici mesca so čebele prinašale veliko obnožine z leske, teloha, ive in pomladanskega resja.

P r e d d v o r : Na telohu in resju so brale čebele že v prvih dneh marca, od 21. dalje na ivi, žefranu, jetrniku, pljučnici, lapuhu in trobentici, dne 30. marca pa že na raznih vrbah. Največji donos je bil 25. marca (10 dkg). Matice so ostale vse pri življenju. Povprečno so po 4 sati zaleženi.

D r a ž g o š e : 7. marca so odprle prašnike prve mačice na ivi. 15. je bila iva v polnem razcvetu, 25. je leska že odcvetela, 27. obnožina z žefrana. Največji donos je bil 30. marca (20 dkg).

M o š č e n i š k a D r a g a : Suša je zadržala razvoj rastlinstva in tudi čebeljih družin. Konec marca je bilo le 4 do 5 satov zaleženih, kar je malo za naše razmere. Žajbelj je suh kot sredi zime. Ves marec je po malem cvetel rožmarin. V prvi tretjini marca sta cvetela leska in mandljevcec, od 5. marca dalje dren, od 21. dalje lovor, od 25. dalje breskva, od 29. dalje hruška in češnja.

Z a j č j e p o l j e : Lep donos obnožine v drugi polovici marca je razvoj družin zelo pospešil, tako da je povprečno zaleženih 5 satov. Od 20. dalje je medila iva. V satih se že svetlika novi med. Največji donos je bil 22. marca (10 dkg).

Č r m o š n j i c e : Največji donos 30. III. (110 dkg.) Medeče rastline nisem mogel ugotoviti.

N o v o m e s t o : V drugi tretjini mesca so matice prenehale zalegati, ker čebele zaradi nizke temperature niso mogle po vodo. Donos obnožine je bil slabši kot druga leta, ker so ob Krki posekali vse vrbe. Čebelarji se zanimajo za krmilni sladkor.

S v. L o v r e n c n a D r. p. : Marec nas je presenetil, saj so v zadnji tretjini mesca čebele izvrstno brale na ivi; donos je bil 275 dkg, kar je za naš kraj izreden pojav. Najboljši donos je bil 26. marca (75 dkg).

Donačka gora: V prvi polovici mesca smo morali nekatere družine krmiti, ker so imele malo medu, a dosti zalege; v drugi polovici so nanosile družine 3 do 4 kg medu z resja, ive idr. Družine se naglo razvijajo, tako da smo najmočnejšim že nastavili medišča.

Cezanjevci: Družine so po večini šibke, zlasti so šibke pri onih čebelarjih, ki imajo čebelnjake v bližini stiskalnic, saj je bilo tam jeseni uničenih ogromno čebel.

Pristava: Čebele se lepo razvijajo kljub vetrovnemu vremenu in kljub temu, da smo jih morali krmiti. 25. III. sem ugotovil donos 5 dkg.

Prosenjakovci: V okolišu je pomrlo 80 odstotkov družin zaradi malomarnosti čebelarjev. Iva je dobro medila. Pitati ni bilo treba. Najboljši donos je bil od 21. do 27. marca. 25. in 26. so dnevno nabrale po 90 dkg.

Tinjan: Vreme je bilo suho in vetrovno. Družine, ki jim je ostalo dovolj medu od zimske zaloge, dobro napredujejo.

Bučkovci: Koliko družin je zaradi lakote pomrlo čez zimo, še nisem natančno ugotovil. Poročila pa niso ugodna; kakor vse kaže, jih je padlo polovica.

Opazovalce naprošamo, da odpošljejo poročila že prvega v mescu, ker drugač ni mogoče pravočasno sestaviti preglednice.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	dežev.	s aneg.	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	-40	-40	-10	- 90	+5,3	26	—	5	292
Preddvor—Kranj	-45	-70	-15	-130	+5,1	22	—	2	257
Dražgoše—Škofja Loka	-90	-40	+10	-120	+3,2	15	—	2	181
Tinjan—Istra	-110	-125	-145	-380	+6,9	25	—	—	204
Moščeniška Draga-Istra	-50	-40	-20	-110	+7,1	26	—	—	335
Renče—Gorica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalce—Logatec	—	—	—	—	+4,3	30	—	—	212
Zerovnica—Postojna	-80	-80	- 65	-225	+3,0	20	—	3	307
Zajčje polje—Kočevje	-50	-80	+60	- 70	+4,2	24	—	4	208
Crmošnjice—Črnomelj	-70	-105	+355	+180	—	27	2	3	—
Krka—Štična	-55	-70	+105	- 20	—	28	—	—	258
Grm—Novo mesto	-80	-60	-110	-250	+ 4,8	23	1	3	—
Novo mesto	-60	-75	-130	-265	+ 5,5	26	1	3	294
Dragatuš—Črnomelj	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dobova—Krško	—	—	—	—	+5,4	20	—	3	—
Selnica ob Dravi	-70	-50	-50	-170	+3,7	21	—	2	227
Sv. Lovrenc na Pohorju	—	—	—	—	+4,6	17	—	4	213
Sv. Lovrenc na Drav. p	-35	-95	+215	+ 85	+4,1	23	—	2	277
Donačka gora—Rogatec	—	—	—	—	+4,5	23	1	3	222
Bučkovci—Ljutomer	-70	-100	-170	-340	+5,4	19	—	3	272
Cezanjevci—Ljutomer	—	—	—	—	+5,4	18	2	2	155
Pristava—Ljutomer	-65	-50	-40	-155	—	22	1	2	217
Prosenjakovci—M. Sobota	-40	-90	+320	+190	+5,9	24	1	4	252
Lendava	-50	—	- 30	- 80	—	23	2	2	226
Ljubljana	—	—	—	—	-5,0	—	—	2	248
Povprečki	—	—	—	-114	+4,9	22	1,3	2,8	242,8

Novejše iz strokovne veterinarske literature. Simon je v Louisiana v Združenih državah Amerike raziskaval partenogenezo čebel, to se pravi razvoj čebel iz neoplojenih jajčec. Tovrstni poizkusi, izvršeni pri nekaterih čebeljih pasmah v Ameriki, kažejo, da se iz neoplojenih jajčec razvijajo tudi delavke, s primerno vzrejo celo matice, in sicer mnogo pogosteje kakor se to navadno v čebelarstvih krogih misli. Odstotek je pri različnih pasmah različen. Po Simonu variira tudi pri raznih maticah. Nesprašene matice — trdi Simon — niso zglele več kot 1 % takšnih jajčec.

Langerken H. je v časopisu Veterinarska medicina, ki izhaja v Nemčiji, napisal članek pod naslovom »Ali škoduje DDT pticam pevkam in čebelam?«. V Nemčiji in tudi drugod se DDT povsod mnogo uporablja za zatiranje komarjev (zaščita pred okužbo z malarijo). »Vendar ne vemo,« pravi pisec Langerken, »če je ta prašek res škodljiv čebelam.« V Pensilvaniji v Ameriki so obrizgavali 4 leta gozdove z DDT-preparati na področju večjih površin, ko so zatirali škodljivca gobarja. Uporabljali so sredstvo v koncentraciji 1 funt na 1 acre, to je 0,45 kg na okoli 40 arov. Pri čebelah niso nastale nobene škode, niti niso opazili pri tem načinu zatiranja škode v ribarstvu. Kljub temu priporoča Langerken, da družine odstranimo s področja, kjer se razkužuje in brizga DDT.

Pekova v ruskem časopisu »Pčelovodstvo« objavlja članek pod naslovom »Čebelje družine, bolne na evropski gnilobi, bodo ozdravele z izboljšanim čebelarjenjem«. Pekova pripoveduje, da je znano, da so napredni čebelarji, potem ko so zboljšali oskrbovanje čebel, imeli zelo dobre uspehe pri zatiranju evropske gnilobe. Pekova nadalje navaja več takšnih primerov iz lastnih izkušenj in priporoča boljše usposabljanje družin, da bi se same lahko odkrižale evropske gnilobe. Zgodaj spomladi je treba zalego

zožiti, jo dobro segreti in hraniti, a ji kasneje dodati okvire z vdelanimi satnicami. Poleti je potrebno bolne družine pojačati z zalego iz zdravih družin. Koristno je v splošnem napajanje družine posamič, zlasti bolne družine. Pred kakršnikoli zdravljenjem je potrebno izboljšati življenjske prilike družin. Tako bomo pojačali družine, ne da bi dve združili v eno.

Dobrig piše v nemškem časopisu Rheinische Bienenzeitung pod naslovom »Čebelarstvo in zaščita rastlin« nasprotno od zgoraj omenjenega Langerkena. Pravi, da se čebele, ki so zastrupljene s preparati DDT (gesarol, gesapon, neocid, lauseto), vračajo večinoma v panj in umrjejo v njegovi bližini. Ob tej priliki kažejo sledeče tipične znake: treperijo s krili, se obračajo, ne morejo leteti in umirajo ležeč na hrbtu ali pa postrani s spodvitim zadkom. Ostali kontaktni strupi, tako imenovane heksaspojine (neuxit, nexin, viton, synthol) ne ohranijo svoje učinkovitosti dolgo, pač pa delujejo tudi v manjših količinah na insekte izredno hitro. Čebele, ki se s temi strupi zastrupijo, se redkokdaj vrnejo v panj. Velika množina umrlih čebel v panju ali njegovi bližini govori bolj za zastrupljenje z DDT-preparati, slabljenje družin pa govori za zastrupljenje s heksa-preparati. — Kontaktni strupi se tudi po tem razlikujejo od strupov, ki učinkujejo kot dodatek k hrani, da škodujejo čebelji zalegi.

Kandiranje ali kristaliziranje medu. Prehod tekočega medu v trdo stanje imenujemo kandiranje ali kristaliziranje. Gorenjci pravijo kandiranemu medu strd, ker se je strdil. — Kandiranje se prične s pojavom sladkornih kristalov. Ker so kristali težji od tekočega medu, se vsedajo na tla. Zato kandira med vedno najprej na dnu posode in se strjanje širi navzgor.

Nekatere vrste medu kmalu kandirajo, druge kasneje. Nekatere vrste medu delajo velike kristale, druge manjše.

Kandiranje medu lahko umetno pospešimo in sami določimo, ali naj bo drobno ali debelo zrnato. To napravimo tako, da v tekoč med pomešamo nekoliko že kristaliziranega medu. Če mu dodamo kristaliziran med z majhnimi kristali, bo tudi sam tako kristaliziral. Da bi enakomerno in naglo kristaliziral, dodani kristaliziran med najprej dobro pomešamo z manjšo količino tekočega medu. Nato to mešanico vlijemo med drugi med in vse skupaj zopet zmešamo. Če vzamemo 1 g kristaliziranega medu na 1 kg tekočega, se bo kristalizacija izvršila v 1—2 dneh.

Kdo ima večje koristi od čebel? Sadjar ali čebelar? Vsak čebelar ve, da je donos medu s cvetočega sadnega drevja zelo majhen. Izkušnje pri nas so pokazale, da dá sadno drevje povprečno 1,5 kg na panj. Če računamo, da imamo v Sloveniji okrog 80.000 panjev, bi prinesli v najboljšem primeru 120.000 kg medu. — Današnja cena medu je preko 250 din, torej 50 milijonov dinarjev. Ob srednje dobri letini smo pridelali v Sloveniji okrog 40.000 vagonov sadja (10 ton). Če to sadje računamo tudi po letošnjih povprečnih cenah 10 din za kg, nam vrže 400 milijonov. Računajmo, da so ga čebele oplodile le 70 %, pa nam ostane še vedno 280.000.000 dinarjev. Sadjerejec ima torej 9 krat večjo korist od čebel kot čebelar. V ZDA je razlika še večja, ker je tam sadjarstvo še bolj razvito. Razmerje med sadjarjevo in čebelarjevo koristjo je tam 1 : 23. Toda mi smo računali najboljšo leto za čebelarja. — Kadar piha burja — če ni prehuda — čebele kljub temu lete na pašo, a ne prinesejo nič. Koristijo torej samo sadjarju. Ali je potem kaj čudnega, če ameriški farmarji-sadjarji vabijo čebelarje v svoj okoliš in jih še nagrajujejo?

Kako ugotovimo, koliko vode je v medu? Za tako ugotavljanje moramo imeti seveda natančno tehtnico z utežmi do 1 g, nadalje steklenico (najbolje navadno litrsko steklenico) z ozkim grlom, da lahko natančneje odmerimo liter medu. Razlika v teži med posameznimi vrstami medu nam pokaže, koliko je v

njih vode. Teža zrelega medu variira med 1402 do 1445 gramov. Če smo določili natančno težo 1 l medu, moremo po spodnji tabeli ugotoviti, koliko je v njem vode.

Teža 1 l medu v g	Količina vode v %
1445	16
1436	17
1429	18
1422	19
1418	20
1409	21
1402	22

Ni vse dobro, kar je tuje. Tako bi lahko rekel tistim čebelarjem, ki vedno govore, kaj vse da imajo v tej ali oni državi, domače stvari pa podcenjujejo. Pred nekaj dnevi mi je pisal naš rojak iz Amerike, da si je naredil topilnik za vosek, kakor ga opisuje Slovenski čebelar leta 1951 na 35. strani. Ne more ga prehvaliti in pravi, da je boljši kot vse, kar je doslej uporabljal za pridobivanje voska. Celo drage stiskalnice mu niso mogle nadomestiti te naše naprave. Tako znajo ceniti rojaki v tujini naše domače pridobitve.

Gospodsvetski

Josip Zupanc, naš znanec iz Hamborna v Zahodni Nemčiji, je na veliki čebelarski razstavi, ki je bila od 1. do 12. decembra 1951, prejel za razstavljeno blago in za zasluge v čebelarstvu srebrno in bronasto kolajno. Pred leti je prejel tudi zlato kolajno. Tako ima sedaj vsa tri možna odlikovanja. Našemu rojaku čestitamo in ga prosimo, naj se kaj oglasi.

XV. Mednarodni čebelarski kongres. Zadnji mednarodni čebelarski kongres je bil leta 1951 v Leamingtonu v Angliji. Kongresa se je udeležilo preko 350 delegatov iz skoro vsega sveta. Tedaj je bilo sklenjeno, da bo naslednji, to je XV. čebelarski kongres organizirala Danska čebelarska zveza. Priprave za to prireditev so v polnem teku. Najtežavnejši problem pa je tolmačenje jezikov, kajti že na XIV. kongresu je bilo zastopanih več kot 30 narodov. Natančen datum kongresa še ni določen, predvidoma pa bo v zadnjih dneh avgusta ali v začetku septembra prihodnjega leta.

DOPISI

CEBELARSKA DRUŽINA TACEN

8. februarja t. l. se je zbralo članstvo naše družine k občnemu zboru pri gradu v Tacnu. Kot odposlanec Ljubljanskega čebelarstva društva je prisostvoval našemu zborovanju tovariš urednik Vlado Rojec.

Tovariš predsednik A. Novak je prav pristrčno pozdravil odposlanca tovariša Rojca, nakar je podal svoje poročilo:

»Kakor veste, tovariši čebelarji, nas je slaba čebelarstva letina močno prizadela; zato ni bilo v družini tiste aktivnosti, na katero smo lani računali. Podrli so se vsi oni lepi načrti, ki smo si jih zamislili na lanskem občnem zboru. Upajmo, da nam bodo letos po dolgem času zopet enkrat naše čebelice poplačale trud, ki smo ga vložili v čebelarstvo. Pripraviti se moramo, da bomo lahko čimbolj smotno izkoristili morebitno dobro letino. Ape-liram na vas, da poskušate pripeljati v krog naše družine tudi vse neorganizirane čebelarje.«

Iz tajnikovega poročila smo posneli, da šteje naša družina 27 članov, kar pomeni, da se je povečala od lanskega leta za štiri člane. Prejeti sladkor smo razdelili sorazmerno po številu panjev. Članarina za lansko leto je v celoti pobrana in v redu oddana.

Blagajna ne izkazuje niti velikih dohodkov niti posebnih izdatkov. Vsa denarna imovina znaša 1941,50 din.

Po poročilu družinskih funkcionarjev je prejel stari odbor razrešnico.

Pri volitvah je bil odbor razširjen z novim članom, ki bo skrbel za organizacijo pri prevažanju. Naša družina je uvidela, da ne smemo biti z »muhami« zapečkarji ter čakati, da nam doma brez našega posebnega truda naneso polne posode medu. Naše čebelice doma dostikrat niti ne najdejo medecine, zato pa ven z njimi! Prevažati je treba na pašo!

Novi odbornik je obljubil, da se bo z vso vnemo posvetil svoji nalogi.

Sestavili smo tudi program za l. 1955.

1. Ker so vsi lepi načrti, ki smo jih napravili lani, padli v vodo, bomo letos povečali svojo aktivnost. Prihodnje leto bo preteklo 55 let obstoja naše družine, kar bomo proslavili s primerno prireditvijo.

2. Naprosili bomo tovariša Rojca za filmsko predavanje o »Življenju čebele«.

3. Organizirati hočemo tudi izlete k naprednim čebelarjem, da združimo poučno s prijetnim.

4. Prirediti hočemo nekaj predavanj o čebelarstvu za širšo publiko.

Posebno zanimiva točka občnega zbora pa je bil razgovor prisotnih čebelarjev s tovarišem Rojcem, ki nam je marsikaj lepega povedal ter nam dal tudi razna navodila. Prikazal nam je najnovejši panj in satnik nove mere; nadalje je govoril o organizaciji in delu Zveze, o ČE-GOju itd. Prav napeto smo poslušali njegova izvajanja o medovitih rastlinah, o raznih pasiščih širom po naši domovini ter o izkušnjah, ki si jih je pridobil pri prevažanju čebel na pašo. Predlagal je, naj bi družina skupno prevažala, kar bi bilo ceneje in lažje, ker bi lahko drug drugemu pomagali. Družina naj si ustvari fond za prevažanje. V ta fond naj bi člani prevaževalci plačevali mesečen prispevek, da bi bil ob času prevoza denar na razpolago. Prva celica za prevažanje je družina, naloga Zveze pa je, da najde pasišča in uredi obveščevalno službo.

Na koncu je tovariš urednik vprašal, kako smo zadovoljni s Slovenskim čebelarjem. Člani so poudarili, da jim ugaja, ker redno izhaja in ker je njegova vsebina dokaj pestra. Neki član je želel, da bi bilo več poljudnih člankov.

Še in še bi kramljali, toda pozna ura nas je silila k razhodu. Predsednik Novak se je zahvalil tovarišu Rojcu za njegova res lepa izvajanja ter zaželel vsemu članstvu srečno in medeno novo čebelarstvo leto.

ČEBELARSKO DRUSTVO AJDOVŠČINA

je imelo svoj letni občni zbor 22. 2. 1953 v Ajdovščini.

V delovno predsedstvo so bili izvoljeni sledeči tovariši: za predsednika Drago Bratina, za zapisnikarja Teodor Božič, za overovatelje zapisnika pa Josip Kostanjevic in Filip Vitežnik.

Upravni odbor je poročal o svojem delovanju v preteklem letu. Razne pritožbe članov smo medsebojno poravnali. Tajnik tov. Žorž je poročal o pasiščih v letu 1952 in o ostalem društvenem delovanju. V krajši debati je pojasnil pravilno manipulacijo pri delitvi sladkorja.

Blagajnik tov. Breclj je poročal o blagajniškem poslovanju v letu 1952. Blagajna je izkazala na dan 21. febr. 1953 12.282 din gotovine. Blagajniško knjigo sta pregledala tov. prof. Ferjančič in tov. Nikolaj Bratina. Našla sta jo v redu.

Občni zbor je soglasno sklenil, da preide arhiv prejšnje čebelarke zadruge v oskrbo društva. Hranil ga bo profesor Ferjančič.

Gospodar tov. Andrej Batič je poročal o stanju inventarja. Poročilo so navzoči soglasno odobrili.

Tov. Ferjančič je predlagal staremu odboru razrešnico, ki je bila sprejeta brez vsakega ugovora.

V novi upravni odbor so bili izvoljeni kot predsednik prof. Franc Ferjančič, kot podpredsednik Josip Kostanjevic, kot tajnik Jernej Žorž, kot blagajnik Franc Božič, kot gospodar Pavel Breclj, kot odborniki pa Filip Vitežnik, Andrej Batič, Anton Vidmar, Anton Bizjak, Alojz Ličen, Franc Trošt in Franc Zvokelj.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni tovariši: Drago Bratina, Anton Fabjan in Teodor Božič.

Na občni zbor Zveze je bil delegiran tov. Kristjan Troha.

Sklep i: a) Na prihodnjo sejo upravnega odbora bomo povabili: sežansko, goriško in postojnsko čebelarstvo, ki naj pošljejo po enega zastopnika. Sporazumejo naj se med seboj zaradi društvenega pašnega katastra.

b) Na prihodnjo sejo upravnega odbora bomo povabili zastopnike vseh čebelarskih družin, da bomo uredili pasišča za leto 1953.

ČEBELARSKO DRUSTVO V KRANJU

je imelo svoj redni letni občni zbor 8. februarja 1953 v Okrajnem domu. Po uvodnih pozdravih tovarišev inž. Pipana, referenta za kmetijstvo OLO, tov. Jožeta Kobala, zastopnika Zveze čebelarskih društev ter predsednika sadjarskega in vrtnarskega odseka kmetijske zadruge tov. Fr. Velikonje je tov. predsednik takoj prešel k dnevnem redu.

Iz tajniškega poročila posnemamo, da je društvo razdeljeno na 15 družin in da je imelo v preteklem letu 206 članov z 2300 AŽ-panji in 98 kranjiči. Prevaževalcev v ajdovo pašo je bilo 109 s 1360 panji. Dovoljenj za dovoz čebel na naša pasišča smo izdali 82. Pri DOZ-u je bilo zavarovanih 22 članov s 525 panji. Društvo je imelo 16 rednih, 5 izredne seje in 1 izredni občni zbor.

Tov. blagajnik je poročal, da je imelo društvo v preteklem letu 181.823 din prometa. V blagajni je 93 din, 49.000 din v sladkorju, v banki pa 5980 din.

Zastopnik Zveze CD tov. Kobal je povedal marsikaj zanimivega, tako n. pr., da je zvezna vlada priznala čebelarstvo za kmetijsko panogo ter dovolila regres na proizvodno ceno panjev in čebelarskega orodja. Pojasnil je način obdavanja, govoril o čebelarski šoli, o opazovalnih in plemnilnih postajah, o izboljšanju paše, o čebeljih boleznih, o prednostih novega AŽ-panja, o Kirarjevem sistemu čebelarjenja itd. Dal je udeležencem mnogo lepih navodil, za kar so mu bili iz srca hvaležni.

Član nadzornega odbora tov. Rooss je poročal o pregledu blagajne in predlagal razrešnico dosedanjemu odboru.

Na predlog članstva je bil izvoljen stari odbor in iz vsake družine po 1 ali 2 odbornika. Tudi nadzorni odbor je ostal isti.

Po živahni diskusiji je zaključil predsednik občni zbor z željo, da bi bilo bodoče čebelarstvo leto uspešnejše kot preteklo.

Josip Lampe

ODGODITEV OBČNEGA ZBORA ZVEZE

Zaradi sestanka čebelarjev vseh republik v Beogradu od 17. do 18. aprila 1955, na katerem bomo reševali važna čebelarska vprašanja, tako n. pr. vprašanje obdavčitve čebelarstva, in na katerem bodo prisostvovali tudi funkcionarji naše Zveze, je predsedstvo Zveze preložilo dan občnega zbora na 17. maj 1955 ob isti uri in z istim dnevnim redom, kot je bilo objavljeno v prejšnji številki Slov. čebelarja.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1955.

Tajnik:

Stane Mihelič, s. r.

Predsednik:

Maks Krmelj, s. r.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Še od lanskega leta čaka mnogo člankov na objavo. Večinoma so to nepravilno napisani članki: nečitljivo s svinčnikom ali s pisalnim strojem v tako ozkem vrstnem razmaku, da jim je nemogoče priti s korekturami do živega. S takimi članki je mnogo dela. Najprej jih je treba pretipkati v pravilnem vrstnem razmaku, nato popraviti in končno še enkrat pretipkati, kajti tiskarna ne prevzame rokopisa z nejasnimi in prehudimi popravki. Uredništvo take članke nehoti odrija iz preprostega razloga, ker mu primanjkuje časa. Če torej kdo želi, da bo prišel njegov sestavek čimprej na vrsto, naj se ravná po tehle navodilih: Napisan naj bo čitljivo, po možnosti natipkan s strojem, in sicer samo po eni strani listov. (Nasprotna stran naj bo prazna.) Med vrsticami naj bo več kot pol centimetra prostora. Fotografije za klišeje naj bodo jasne in odtisnjene na lesketajočem se papirju, risbe pa izdelane s tušem. Članek, ki naj bi prišel zaradi aktualnosti takoj v list, mora imeti uredništvo v rokah vsaj mesec dni pred izidom številke, v kateri naj bi bil objavljen. Uredništvo zaključuje svoje delo vsakega 7. v mesecu, naročniki pa prejmejo časopis najkasneje ob koncu prvega tedna v mesecu.

Honoriramo vse članke, kakor tudi drobiž, poročila in dopise društev ali družin, ne honoriramo pa dopisov osebnega značaja, n. pr. osmrtnic, če niso posebej naročeni. Kdor napiše kaj pod

psevdonimom, naj priloži svoj natančen naslov, sicer mu honorarja ne vemo kam poslati. Na uredništvo se obračajte samo v strokovnih zadevah! Naročnina, reklamacije in pod. spadajo pod upravo lista.

OGLASI V SLOV. ČEBELARJU

Zveza išče nabiralcev oglasov za Slovenskega čebelarja. Honorar za nabitje znaša 20 % cene oglasa. Oglase bomo zaračunali po tej lestvici:

Oglas v velikosti $\frac{1}{1}$ strani 20.000 din

Oglas v velikosti $\frac{1}{2}$ strani 12.000 din

Oglas v velikosti $\frac{1}{4}$ strani 7.000 din

Oglas v velikosti $\frac{1}{8}$ strani 4.000 din

Oglas v velikosti $\frac{1}{16}$ strani 3.000 din

Prijave pošljite na Zvezo, da prejmete potrebna pooblastila.

HUBAM DETELJA

Čebelarsko društvo Litija nudi svojim članom seme detelje hubam proti kasnejši vrnitvi enake količine semena.

KONTUMACIRANA PASIŠČA

Po odloku Okrajnega ljudskega odbora Postojna — Tajništvo Gospodarskega sveta, št. 540—109/21 z dne 31. marca 1955, je prepovedan do preklica vsak izvoz in uvoz čebel na območje Občinskega ljudskega odbora Hruševje, in sicer za tele vasi: Hrenovice, Studenec, Strane, Brezje, Malo in Veliko Brdo in Hruševje kakor tudi za vas Bukovje, ki spada v pristojnost Mestnega občinskega odbora Postojna. Čebelarsko društvo Postojna

